

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za germanistiku
Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti
Nastavnički smjer

**RAČUNALNO POTPOMOGNUTO UČENJE NJEMAČKOG JEZIKA POMOĆU
BESPLATNIH ONLINE PROGRAMA**

Diplomski rad

Tea Čičko

Mentorica: prof. dr.sc. Maja Häusler
Mentorica: prof. dr.sc. Jadranka Lasić-Lazić

Zagreb, ožujak 2017.

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Računalno potpomognuto učenje stranog jezika (engl. Computer-assisted Language Learning [CALL])	4
2.1. Termini i pojmovi.....	5
2.2. Razvitak računalno potpomognutog učenja stranog jezika	7
2.2.1. 1950-e i 1960-e godine.....	7
2.2.2. 1970-e i 1980-e godine.....	8
2.2.3. 1990-e godine	9
2.2.4. Od 2000-te do danas	9
2.3. Računalno potpomognuto učenje i pedagoški pristupi učenju stranoga jezika	10
2.3.1. Bihevioristička faza	10
2.3.2. Konstruktivistička faza.....	12
2.3.3. Integrativna faza	14
2.4. Tehničke pretpostavke računalno potpomognutog učenja stranog jezika.....	17
2.5. Tipologija programa	18
2.5.1. Računalo kao tutor	18
2.5.2. Računalo kao simulator.....	19
2.5.3. Računalo kao alat.....	19
2.6. Prednosti i nedostaci računalno potpomognutog učenja stranog jezika.....	20
3. Analiza online programa za učenje njemačkog kao stranog jezika.....	23
3.1. Nacrt istraživanja.....	24
3.1.1. Idejni nacrt istraživanja	24
3.1.1.1. Predmet.....	24
3.1.1.2. Ciljevi	24
3.1.1.3. Svrha	25
3.1.1.4. Hipoteze.....	25
3.1.1.5. Razdoblje istraživanja	25
3.1.1.6. Populacija i osnovni skup	25

3.1.1.7.	Uzorak istraživanja.....	25
3.1.1.8.	Jedinica analize	26
3.1.1.9.	Analitička matrica	26
3.1.2.	Analiza online programa	27
3.1.2.1.	Byki.....	27
3.1.2.1.1.	Analitička matrica	34
3.1.2.1.2.	Zaključak analize programa Byki	38
3.1.2.2.	Deutsch.info.....	38
3.1.2.2.1.	Analitička matrica	44
3.1.2.2.2.	Zaključak analize programa deutsch.info	48
3.1.2.3.	Duolingo	49
3.1.2.3.1.	Analitička matrica	57
3.1.2.3.2.	Zaključak analize programa Duolingo	61
3.1.2.4.	Babbel.....	62
3.1.2.4.1.	Analitička matrica	67
3.1.2.4.2.	Zaključak analize programa Babbel	71
3.1.2.5.	Deutsch Interaktiv	72
3.1.2.5.1.	Analitička matrica	79
3.1.2.5.2.	Zaključak analize programa Deutsch Interaktiv	84
3.1.3.	Zaključak analize programa za besplatno online učenje njemačkog kao stranog jezika	84
4.	Zaključak	87
5.	Popis literature	89
	Popis internetskih stranica.....	91
6.	Prilog	92
	Prazna analitička matrica.....	92

1. Uvod

Želja za stjecanjem znanja glavna je pokretačka sila čovječanstva od najranijih vremena. Svi oblici i vrste znanja vodili su ljude prema napretku, bilo da su to praktična znanja potrebna za preživljavanje, činjenična znanja potrebna za svakodnevni život ili pak jezična znanja potrebna za svakodnevnu komunikaciju ili trgovinu. Upravo je ta želja za znanjem nagnala ljude na brojne izume koji su doveli do razvoja društva. Jedan od najznačajnijih izuma 20. stoljeća svakako je osobno računalo s pristupom internetu. Ono nam nije omogućilo samo lakšu organizaciju i dostupnost znanja, već i lakšu povezanost i komunikaciju među ljudima. Danas ne možemo zamisliti život bez tih tehnologija, jer su one u velikoj mjeri promijenile ljudske živote i način funkcioniranja modernih društava. Glavni izvori znanja tokom povijesti bili su stariji ljudi, mudraci, filozofi, učitelji i zapisi. Danas je to često računalo. Novine, časopisi, enciklopedije, rječnici, elektroničke knjige, filmovi, serije, odnedavno i razni tečajevi, sve je to danas dostupno putem računala. Računalo se danas sve više koristi i za samostalno učenje, tako je i utemeljeno znanstveno područje „Računalno potpomognuto učenje stranog jezika“ (*engl. Computer-assisted Language Learning [CALL]*). U to područje u širem pojmu, ne spadaju samo jezični programi na optičkim medijima, već i autorski programi, rječnici, gramatike, te razni jezični programi i sadržaji dostupni na internetu. Mnogi smatraju da se strani jezik najbolje i najbrže uči u samoj jezičnoj okolini, broj korisnika online tečajeva stranog jezika raste iz godine u godinu. Prednosti takve vrste obrazovanja su brojne, no u kojoj su mjeri online programi inovativni i motivirajući u stjecanju stranog jezika?

Kako bih odgovorila na to pitanje, odlučila sam u ovom diplomskom radu analizirati besplatne online programe za učenje njemačkog kao stranog jezika. U prvome ću dijelu ukratko prikazati područje računalno potpomognutog učenja jezika – razvoj, tipologiju i pedagoške pristupe na temelju kojih su se razvili ti programi. U drugome dijelu rada provešću analizu pet besplatnih online programa za učenje njemačkog kao stranog jezika – Byki, Deutsch.info, Duolingo, Babbel i Deutsch Interaktiv. Istraživanje neće obuhvatiti samo jezične sadržaje i metode posredovanja znanja, već i tehničke karakteristike, mogućnosti, ograničenja i inovativnost samih programa. Cilj istraživanja je ustanoviti prednosti i nedostatke ovih programa, način posredovanja jezičnog sadržaja, te da li su iskorištene sve mogućnosti računala kao medija posredovanja znanja ili su programi samo digitalizirane verzije klasičnih udžbenika.

2. Računalno potpomognuto učenje stranog jezika (engl. Computer-assisted Language Learning [CALL])

Termin CALL akronim je engleskog pojma *Computer-assisted Language Learning* koji označava računalno potpomognuto učenje stranog jezika. Računalno potpomognuto učenje stranog jezika interdisciplinarno je područje koje objedinjuje različita znanstvena područja poput pedagogije, umjetne inteligencije, računalne lingvistike, didaktike, interakcije čovjeka i računala (engl. *Human Computer Interaction*) te usvajanja drugog ili stranog jezika (engl. *Second Language Acquisition*), a nastalo je u okviru računalno potpomognutog podučavanja (engl. *Computer-assisted Instruction*). Akronim CAI koristio se za označavanje jezičnih tehnologija u sklopu računalne znanosti sve do ranih 80-ih godina 20. stoljeća, kada na njegovo mjesto dolazi CALL. Termin CALL naglašava pedagošku stranu stjecanja jezika i više je usmjeren na učenika i učenje, a manje na učitelja i poučavanje, poduku. U tom smislu termin CALL obuhvaća programe i materijale koji su razvijeni za samostalno učenje. Ti materijali i programi različitog su oblika i strukture, te su razvijeni za različite svrhe, no svima im je zajedničko to što omogućuju interaktivno i individualno učenje. (Ward, 2002).

Kako sam termin govori, CALL označava usvajanje stranog jezika uporabom računala. Najpopularnija i najcitiranija definicija, koja najbolje definira ovaj pojam, potječe od Beatty (2003, str. 7): „Računalno potpomognuto učenje jezika je svaki proces korištenja računala, prilikom kojeg korisnik poboljšava svoje jezično znanje“. Ova definicija je samo verbalizirana kratica te nam ne daje nikakvu širu sliku o značenju ovoga pojma, to jest koji su to procesi korištenja računala koji dovode do usvajanja jezičnog znanja, niti nam govori koja je uloga računala pri tim procesima. Davis (2002) nam u svome članku donosi Levyjevu definiciju CALL-a. Levy je ovo područje nešto uže definirao i obuhvatio značaj spomenutih računalnih programa i aplikacija u poučavanju i učenju jezika (Levy, 1997; prema Davis, 2002).: „Računalno potpomognuto učenje jezika možemo definirati kao istraživanje i razvoj računalnih aplikacija za poučavanje i učenje jezika.“¹

Programi za računalno potpomognuto učenje stranog jezika imaju za cilj korisniku prenijeti jezična znanja korištenjem računala. Oni su razvijeni za usvajanje različitih aspekata jezičnih znanja i vještina te postoji čitav niz navedenih programa specijaliziranih za različita jezična područja. Neki od tih programa su programi blogovi, forumi, programi za sinkronu i asinkronu komunikaciju putem računala i interneta, korpusi, leksikoni, autorski programi,

---

¹ Izvor: http://www.camsoftpartners.co.uk/docs/LLAS_Web_Guide.htm

digitalne i auditivne knjige i časopisi, digitalni rječnici i prevoditelji, programi za učenje stranog jezika na optičkim medijima ili na internetu, igre i simulacije, virtualni svjetovi, mobilne aplikacije za poučavanje i učenje jezika, te brojni drugi (Würffel, 2010, str. 1229). Tek kada sagledamo što sve pripada području ove domene, možemo vidjeti koliko je ono široko.

2.1. Termini i pojmovi

Uz pojam CALL vežu se i drugi pojmovi, koji su se tijekom povijesti koristili za oznaku ovog područja, a koji se mogu pronaći u stručnoj literaturi. Neki su mu pojmovi izrazito srodni, neki pokrivaju to područje, a neki se izrazito razlikuju. Svima im je zajedničko naglašavanje računalne tehnologije pri procesu učenja ili poučavanja jezika.

Slijedi kratak pregled pojmova (Beatty, 2003, str. 9-10):

1. CAI (*engl. Computer - aided Instruction*) - označava svako učenje pomoću računala, ne nužno jezika, s naglaskom na podučavanju.
2. CAL (*engl. Computer - assisted Learning*) - također označava učenje pomoću računala, ali je pri tome naglasak na samom učeniku i procesu učenja.
3. CALI (*engl. Computer - assisted Language Instruction*) – označavao je područje učenja jezika uz pomoć računala u Sjevernoj Americi. CALI je pri tome naglasak stavljao na učitelja i proces poučavanja. Danas je ovaj naziv izašao iz upotrebe.
4. CALT (*engl. Computer - assisted Language Teaching*) - stavlja naglasak na učitelja i proces poučavanja jezika. CALT (*engl. Computer - assisted Language Testing; Computer Adaptive Learning Testing*) također označava testiranje jezičnog znanja uz pomoć računala prilikom kojeg računalo na temelju prethodnog odgovora olakšava ili otežava sljedeće pitanje. Takvo testiranje je prilagođeno učenikovim odgovorima, te se odlikuje komponentom umjetne inteligencije.
5. CAT (*engl. Computer - adaptive Testing*) – oznaka je za računalno testiranje znanja, ali ne nužno jezika. CAT (*engl. Computer - assisted Teaching*) - označava i učenje pomoću računala, pri čemu područje učenja nije definirano.
6. CBT (*engl. Computer - based Training*) - ne pojavljuje se često u stručnoj literaturi. Njime se označava intenzivno vježbanje neke jezične vještine, kao na primjer slušanja ili čitanja.

7. CMC (*engl. Computer - mediated Communication*) - pojam je, koji se usko veže uz ovo područje, a njime označavamo svaki oblik komunikacije koji se odvija uz pomoć računala. CMC ima danas jako veliku važnost pri učenju i poučavanju jezika putem računalnih tehnologija s obzirom da omogućava nesmetanu komunikaciju u realnom vremenu između učenika i profesora ili učenika međusobno. Unutar ove grane CALL-a razvijeno je puno programa, ne samo za tekstnu komunikaciju, već i za video pozive, konferencije, slanje multimedija, i tako dalje.
8. CMI (*engl. Computer - mediated Instruction*) - odnosi se na poučavanje jezika pomoću računala, na primjer komunikaciju s udaljenim tutorom.
9. ICALL (*engl. Intelligent Computer - assisted Language Learning*) - jedan je od novijih pojmova kojim se označavaju inteligentne sposobnosti jezičnih programa kao što su davanje personaliziranih povratnih podataka prilikom učenja jezika ili praćenje uspjeha pojedinog učenika.
10. TELL (*engl. Technology Enhanced Language Learning*) - pojam koji se odnosi na primjenu bilo koje tehnologije u nastavi jezika, kao što su na primjer auditivni i vizualni mediji.
11. WELL (*engl. Web Enhanced Language Learning*) - označava računalno učenje jezika na World Wide Webu. Ovaj pojam pokriva široko područje pošto je pojavom i širenjem interneta mnogo materijala postalo dostupno online, te su razvijeni posebni materijali i aplikacije za web.

Ubrzani razvoj tehnologije doprinio je javljanju novih pojmova. Tako se smanjivanjem računalne tehnologije tj. razvojem mobitela i tablet računala, te pojavom bežičnih javnih i polujavnih internetskih veza, kao i širom dostupnosti različitih informacija i podataka na internetu, razvio pojam MALL. MALL (*engl. Mobile - assisted Language Learning*) je pojam kojim označavamo učenje i podučavanje jezika pomoću elektroničkih uređaja poput pametnih telefona i tableta, a koje se odvija bilo gdje i bilo kada. Mobilnost se pri definiranju ovog pojma ne odnosi nužno na uređaje koji se koriste za podučavanje i učenje, već i na same učitelje i učenike koji su neprestano u pokretu. Jedini uvjet pri definiranju nekog učenja kao mobilnog je da uređaji kojima se učenik koristi imaju neprestani pristup internetu. (Mitschian, 2010 a).

2.2. Razvitak računalno potpomognutog učenja stranog jezika

2.2.1. 1950-e i 1960-e godine

Povijest računalno potpomognutog učenja jezika započela je 50-ih godina 20. stoljeća, ubrzo nakon izuma samih računala. U to su vrijeme učenici imali pristup računalima samo na sveučilištima, gdje su se nalazila prva računala. Ta su računala bila glomazna; zauzimala su nekoliko prostorija, bila izrazito skupa i spora. Računala su se, kao i tehnologija za računalno potpomognuto učenje jezika, razvila u vrijeme Hladnog rata. Tako su razvijeni programi za strojno prevođenje i programi za učenje stranog jezika. Prvi razvijeni CALL program u povijesti bio je namijenjen učenju ruskog jezika, a nastao je pod imenom *The Scientific Project* zajedničkom suradnjom tri sveučilišta: Sveučilišta Stanford i Sveučilišta Dartmouth iz Sjedinjenih Američkih Država i Sveučilišta Essex iz Velike Britanije (Beatty, 2003, str. 16-23).

Prvi značajniji program za računalno potpomognuto učenje jezika razvijen je 1959. godine na Sveučilištu Illinois (uz pomoć partnera Control Data Corporation) pod imenom PLATO (*engl. Programmed Logic/Learning for Automated Teaching Operations*). PLATO je također služio za učenje ruskog jezika, a temeljio se na metodi programiranog poučavanja (Hubbard, 2016). Imao je neke inteligentne značajke poput davanja povratne informacije učeniku nakon riješenog ispita. Uz gramatičke lekcije, zadatke ponavljanja i vježbanja vokabulara i prijevoda, PLATO je imao rudimentarne oblike provjere izgovora i gramatike. Zbog svojih inteligentnih značajki, PLATO se daljnjim razvojem računalne tehnologije vrlo brzo proširio svijetom, te je proširen i na učenje drugih jezika (Beatty, 2003, str. 16-23).

Programi za računalno potpomognuto učenje jezika u to su doba bili jako slični samim udžbenicima jer se učenje odvijalo isključivo linearno, bez mogućnosti prilagodbe tijeka učenja pojedinom učeniku. Međutim, mogućnosti koje računalo nudi vrlo su brzo otkrivene te su programi ubrzo postali individualnog karaktera s mnoštvom auditivnog i vizualnog materijala (Beatty, 2003, str. 16-23).

2.2.2. 1970-e i 1980-e godine

Tijekom 1970-ih i 1980-ih godina došlo je do razvoja i distribucije mikroračunala diljem svijeta. Taj val širenja računala zahvatio je i akademske institucije koje su organiziranjem projekata okupljale timove programera, dizajnera i učitelja stranih jezika s ciljem kreiranja vlastitih računalnih programa za studente (Hubbard, 2016). U ovome je razdoblju najpopularniji medij bio videodisk. Jedan od značajnijih programa iz ovog razdoblja bio je program *Macario*. *Macario* je bio videodisk program namijenjen učenju španjolskog jezika, a temeljio se na autentičnom videu snimljenom za komercijalne svrhe. Kako bi učenici mogli učiti iz tog videa, stručnjaci su ga morali pedagoški obraditi. Učenik je učenjem s programom *Macario* donekle mogao sam kontrolirati tijek učenja tako da je mogao pokretati i zaustavljati vizualne sadržaje, te ih premotavati unaprijed ili unazad, ovisno o vlastitom napretku i želji. Iako je program *Macario* imao neke naprednije značajke, on je ipak bio linearne građe (Beatty, 2003, str. 17-34).

U ovome su razdoblju nastali i prvi nelinearno građeni programi poput *Interactive Diagme* i *Montevidisca*. Učenik je u njima mogao sam birati tijekom svog učenja koji se bazirao na odabiru različitih mogućnosti u programu. Biranjem različitih mogućnosti pri svakom pokretanju programa učenik je svaki puta imao jedinstveni tijek učenja. Ovaj je nelinearni pristup ubrzo postao izrazito popularan budući da je učeniku omogućavao veću autonomiju prilikom učenja i poticao ga na kritičko razmišljanje. Izumom nelinearnog pristupa u građi programa za učenje jezika, računalo je postalo napredniji i inteligentniji medij za razliku od udžbenika, te se potencijal računala napokon počeo iskorištavati na primjeren način (Beatty, 2003, str. 17-34).

Najznačajniji projekt u ovom razdoblju bio je projekt američkog sveučilišta MIT (engl. *Massachusetts Institute of Technology*) pod nazivom ALLP (engl. *The Athena Language Learning Project*) kojemu je cilj bio istražiti ulogu računala u edukaciji, te spojiti interaktivni videodisk s umjetnom inteligencijom. Projekt je pokrenut 1983. godine i glavna mu je značajka bila ponavljanje istih zadataka. Unutar ALLP-a nastala su dva značajnija projekta: *No Recuerdos* i *A la recontre de Phillippe*. Oba su projekta bila računalne simulacije u kojima je korisnik ušao u poluautentične svjetove, a glavni cilj mu je pri tome bio riješiti određeni problem. Kako bi uspješno riješio probleme u tim umjetnim svjetovima, korisnik je imao na izbor nekoliko mogućnosti, a koju će mogućnost odabrati, ovisilo je isključivo o njemu. Rješavanjem problema korisnik je nesvjesno stjecao novi jezik jer je pri

njegovom rješavanju morao istraživati i interpretirati informacije koje bi dobivao od programa. Interaktivnost i simulirana umjetna inteligencija ovih projekata razvila se na temelju djela Josepha Weizenbauma koji je 1980-ih godina razvio dijaloški program imena ELIZA. ELIZA je dijaloški program koji se ponaša kao empatični sugovornik tako što sugovorniku odgovara općim komentarima, zahtjevima za objašnjenjem njegovih odgovora ili postavlja pitanja na temelju njegovih prethodnih odgovora. Ovakvi tipovi programa i danas se koriste za sudjelovanje na Turingovom testu (Beatty, 2003, str. 17-34).

2.2.3. 1990-e godine

90-ih godina 20. stoljeća došlo je do daljnjeg razvoja i komercijalizacije računala i računalnih programa. S razvojem računala razvijala se i pripadajuća tehnologija. Tako su programi za računalno potpomognuto učenje stranog jezika u to vrijeme bili dostupni na novim tehnologijama kao što su optički diskovi (CD i DVD) i World Wide Webu (WWW). Najznačajniji program iz tog razdoblja je *Who is Oscar Lake*. Ovaj je program bio dostupan na više jezika, a odlikovala ga je interaktivnost, multimedija, velik broj aktivnosti i mnoštvo vokabulara, autentičnost, mogućnost snimanja vlastitog govora, te spremanja vlastitog napretka (Beatty, 2003, str. 34-36).

2.2.4. Od 2000-te do danas

S dolaskom novog tisućljeća računalna se tehnologija i dalje nastavila razvijati. Danas se programi za računalno potpomognuto učenje jezika i dalje nalaze na optičkim diskovima i webu. No s razvojem mobitela, posebno pametnih telefona i tableta, došlo je i do razvoja brojnih aplikacija. Tako danas ljudi sve više koriste aplikacije na svojim pametnim telefonima: od specijaliziranih aplikacija za učenje jezika kao što je *Duolingo*, prevoditelja poput *Google prevoditelj* do aplikacija za komunikaciju poput *WhatsApp* ili *Skypea* i društvenih mreža poput *Facebooka*, *Instagrama*, *Twittera*. Vrlo popularni načini učenja jezika su i igre, simulacije nekih novih svjetova poput *World of Warcraft*, *Second Life* ili tandemske učenje jezika putem VoIP programa.

2.3. Računalno potpomognuto učenje i pedagoški pristupi učenju stranoga jezika

Kao što je prije spomenuto, računalno potpomognuto učenje stranog jezika interdisciplinarno je područje koje uz mnoga druga znanstvena područja u svom temelju ima i područje usvajanja drugog i/ili stranog jezika. Disciplina usvajanja drugog i/ili stranog jezika je pedagoška disciplina koja proučava procese kojima učenici usvajaju novi jezik.

Područje računalno potpomognutog učenja stranog jezika možemo podijeliti u tri ključne faze (Beatty, 2003, str. 77-97).:

1. bihevioristička faza;
2. konstruktivistička (komunikacijska) faza;
3. integrativna faza.

Ovo poglavlje donosi kratki pregled navedenih faza u sklopu razvoja računalno potpomognutog učenja jezika.

2.3.1. Bihevioristička faza

Biheviorizam, kao jedna od psiholoških teorija učenja, promatra učenje kao jednostavno spajanje podražaja i reakcija. Čovjekov je mozak pri tome prazna ploča na koju se urezuje znanje. Izuzevši nekoliko elementarnih i urođenih refleksa, čovjek uči tako da na vanjske podražaje reagira određenim ponašanjem i na taj se način prilagođava okolini. Tako podražaji i ponašanja tvore vezu koja se urezuje u njegov mozak. Čovjekovo ponašanje je primjena tih veza na podražaje okoline (Krüger, 2004, str. 4). Bihevioristička su se učenja razvila neovisno u dvije škole: rusku je školu predvodio Ivan Petrović Pawlow, a dominantnu, američku školu svojim su učenjima predvodili Edward Lee Thorndike, John Brodaus Watson i Burrhus Frederic Skinner. Unutar biheviorizma tako razlikujemo tri učenja: klasično uvjetovanje, operantno uvjetovanje i učenje po modelu (Mitschian, 2010 b, str. 793-795).

Što se realizacije biheviorizma u tradicionalnoj učionici tiče, on je vidljiv kroz sljedeće principe (Beatty, 2003, str. 84-91):

1. podjela gradiva na manje dijelove, koji se u učionici predaju od lakših prema težima,
2. linearni tijek predavanja gradiva,
3. motiviranje učenika vanjskim motivatorima poput pohvala, ocjena i nagrada kako bi se potaknulo dobro ponašanje ili kažnjavanje učenika kaznama, prijekorima i lošim ocjenama kako bi se uklonilo negativno ponašanje (izbjegavanje pogrešaka) i na taj način usmjerilo učenika na postizanje određenog nastavnog cilja,
4. ocjenjivanje učenika standardiziranim testovima znanja.

Biheviorističko je razdoblje u razvoju računalnih programa za poučavanje i učenje stranih jezika trajalo od 50-ih do 70-ih godina 20. stoljeća, a karakterizirano je takozvanim „*drill and practice*“ zadacima i vježbama. Glavna ideja ove faze je u neprestanom ponavljanju istih zadataka i vježbi kako bi učenici napamet naučili pojedine riječi, fraze i rečenice. Računalo je pri tome bio idealni medij poučavanja, svojevrsni mehanički tutor jer je učenik na njemu stalno iznova mogao rješavati iste zadatke. Ono je služilo samo kao medij za prikaz materijala i izvođenja vježbi, te ga nije odlikovala interaktivnost. U svojoj srži ovakva se vrsta poučavanja nije razlikovala od poučavanja na klasičnoj nastavi putem udžbenika, ali je popularnost računala kao tutora dovela do razvoja posebnih programa za učenje stranih jezika. Tako je i došlo do razvoja dviju metoda: programiranog poučavanja (*engl. programmed instruction*) i takozvane metode „*mastery learning*“ (Beatty, 2003, str. 84-91; Krüger, 2004, str. 7-8).

Bihevioristički model programiranog poučavanja pretpostavlja da učenik može usvojiti veliku količinu znanja ako uči u malim koracima. Kako bi išao na daljnje, složenije razine gradiva, učenik mora u dovoljnoj mjeri naučiti prethodnu razinu. Usvojenost gradiva na pojedinim razinama provjerava se testovima znanja. Razlika između ovog načina učenja na računalu s obzirom na sličnu metodu učenja u učionici je to što na računalu učenik može sam kontrolirati tempo svog učenja, te nije ovisan o napretku drugih učenika. Pri tome uči isključivo putem linearnih programa. Kod linearnih programa učenik prolazi gradivo od prve do zadnje stranice, baš kao i prilikom učenja iz knjige. Danas, međutim, postoje i nelinearni programi koji korisniku s druge strane omogućavaju apsolviranje programa biranjem vlastitog puta i tempa učenja. Računala s karakteristikama programiranog poučavanja koristila su se u jezičnim laboratorijima za učenje jezika ili kao pomoć pri tradicionalnoj nastavi jezika. Najveće su kritike ovi programi doživjeli upravo zbog monotonosti i premale motivacije koje izazivaju kod učenika zbog svog linearnog karaktera. (Beatty, 2003, str. 84-91).

Metoda „*mastery learning*“ promatra učenje s aspekta vremena. Gradivo se dijeli na manje dijelove, a svaka razina ima test znanja na kraju. Ova metoda pretpostavlja da svi učenici mogu uz dovoljno vremena dobro savladati neko gradivo. Ako u zadanom vremenu ne savladaju gradivo, daje im se još vremena. Računalo je idealan tutor za primjenu ove metode jer posjeduje dvije bitne karakteristike: konzistentnost i strpljivost. Učenik može onoliko puta ponavljati neku lekciju na računalu, koliko mu je potrebno da ju usvoji, a na kraju još i testirati svoje znanje (Beatty, 2003, str. 84-91).

Najpoznatiji program s biheviorističkim modelom učenja jezika, razvijen za tehnologiju toga doba (velike računalne sustave), bio je PLATO. PLATO je bio program koji je radio na vlastitom centralnom računalu i terminalima, a sastojao se od zadataka i vježbi, prikaza gramatičkih pravila i testova prevođenja na različitim stupnjevima, a služio je za poučavanje ruskog jezika metodom prevođenja (Warschauer/Healey, 1998, str. 57).

Biheviorizam u razvoju ovog područja nestaje krajem 70-ih i početkom 80-ih godina 20. stoljeća jer su njegove ideje s teoretske i pedagoške strane odbačene kao neadekvatne, te su se u tom razdoblju pojavila mikroračunala s mnoštvom novih mogućnosti koja su započela novu fazu u razvoju računalno potpomognutog učenja jezika (Warschauer, 1996, str. 3-20).

2.3.2. Konstruktivistička faza

Konstruktivizam, za razliku od biheviorizma, u prvi plan stavlja učenika i njegova znanja i iskustva. Učenje je pri tome mentalni proces stjecanja novih ideja i spoznaja iz okoline na temelju već postojećih znanja i iskustva. Glavnu ulogu pri učenju nema učitelj kao u biheviorizmu, već sam učenik koji svoja znanja organizira u sheme koje koristi za izvođenje hipoteza i donošenje odluka te na taj način oblikuje svoju realnost. Način stjecanja znanja je prema konstruktivizmu jedinstven kod svakog učenika. Glavna uloga nastavnika je da nastavni materijal prilagodi svakom učeniku i potakne učenika na stjecanje znanja tako da mu zadaje složenije zadatke. Na njega se pri tome ne gleda kao na instruktora i eksperta, već kao na trenera koji navodi učenika na stjecanje znanja. Pri konstruktivističkom modelu učenja naglasak se stavlja na grupni rad učenika u smislu zajedničkog istraživanja i rada na

projektima usko povezanim sa stvarnim svijetom (Beatty, 2003, str. 91-97; Schmidt, 2010, str. 811-813) – takozvanom situativnom učenju².

Kod situativnog učenja učenici rade na autentičnom nastavnom materijalu, a najveći se naglasak stavlja na njihovu aktivnost i suradnju jer je učenje, u okviru konstruktivizma, socijalni proces. Glavni je cilj situativnog učenja da učenik naučeno znanje kasnije lako primijeni u stvarnim životnim situacijama. Ova teorija, za razliku od biheviorizma, gleda na pogreške s pozitivne strane jer one pomažu i podupiru učenje. Najznačajniji predstavnici konstruktivizma su J.S. Bruner, L. Vygotsky, J. Piaget i Nunan (Beatty, 2003, str. 91-97).

Najvažnije razlike između biheviorizma i konstruktivizma su sljedeće: biheviorizam gleda učenikov mozak kao praznu ploču koju treba popuniti znanjem, dok konstruktivizam pretpostavlja da učenik dolazi u učionicu s već velikom količinom znanja i iskustva. Konstruktivizam se, za razliku od biheviorizma, zalaže za nadogradnju znanja na već postojeće znanje i pri tome dozvoljava učeniku da to znanje grupira u svom mozgu prema vlastitim kriterijima. Biheviorizam učenje smatra neprestanim ponavljanjem i pamćenjem pukih činjenica. Konstruktivizam podržava suradnju prilikom učenja kako bi učenici mogli izgraditi nove i proširiti već postojeće sheme. Uloga učitelja u konstruktivizmu je da učeniku omogući situacije za učenje i potakne kod učenika refleksivno mišljenje. Dok biheviorizam stavlja naglasak na ekstrinzičnu motivaciju, u središtu konstruktivizma je intrinzična motivacija (Beatty, 2003, str. 91-97).

Konstruktivistička teorija o organiziranju znanja u sheme poslužila je za razvoj računalno potpomognutog učenja jezika. Ova teorija zagovara hipotezu da znanje nije isključivo zbirka izoliranih činjenica, već je ono u ljudskom mozgu grupirano u različite sheme, odnosno skupine. Sheme znanja svaki učenik tvori na svoj način, a najčešći načini su uz pomoć jezičnih asocijacija ili uzoraka. Organiziranje znanja u međusobno povezane sheme poslužilo je programerima prilikom izrade hiperteksta na kojem danas počiva cjelokupni *World Wide Web*. Hipertekst se sastoji od teksta čiji su pojedini elementi vezama (takozvanim linkovima) povezani s drugim tekstovima. Te veze između tekstova stvaraju mrežastu strukturu cjelokupnog weba (Schulmeister, 2013, str. 2-3).

Konstruktivizam se u razvoju programa za računalno potpomognuto učenje jezika javlja krajem 70-ih i početkom 80-ih godina 20. stoljeća kada su ideje biheviorizma polako

---

² Izvor: <http://www.carnet.hr/referalni/obrazovni/mkod/pedagogijkonstr.html>

zastarijevale, te su se razvojem tehnologije i pojavom mikroračunala pojavile mogućnosti za samostalan rad i učenje. Glavni su pobornici konstruktivizma zagovarali ideje da programi za računalno potpomognuto učenje jezika moraju biti isključivo na ciljnom jeziku, moraju prenositi gramatička pravila implicitno, te da se moraju više fokusirati na prenošenje uporabljivih fraza i izraza. Veliki naglasak stavljen je i na interaktivnost, kako između učenika međusobno, tako i između učenika i računala. U ovome razdoblju na učenje se gledalo kao na proces istraživanja, otkrivanja, korištenja naučenog, te daljnjeg razvoja i nadogradnje znanja. Kako su u ovome razdoblju važnu ulogu imale autentične situacije koje su zahtijevale komunikaciju, ono se još i naziva komunikacijska faza. (Beatty, 2003, str. 91-97).

U komunikacijskoj ili konstruktivističkoj fazi razvijeno je i upotrebljavano nekoliko vrsta programa. Tako su razvijeni programi za vježbanje pojedinih jezičnih vještina, ali ne u obliku zadataka za ponavljanje i vježbanje, kao u biheviorističkoj fazi. Primjeri ovakvih programa su programi za rekonstrukciju teksta, tečajevi čitanja s razumijevanjem i jezične igre. Kod tih je programa računalo i dalje bilo glavni tutor koji je znao točne odgovore, no ovi su programi, za razliku od programa u biheviorističkoj fazi, omogućavali učeniku veliku količinu slobode, izbora, kontrole i interakcije. Računalo se u ovoj fazi koristilo i za podražajne svrhe. Glavna svrha računala pri tome nije bila pomoć učeniku u potrazi za točnim odgovorom, već poticanje učeničke diskusije, pisanja i kritičkog razmišljanja.

Treći način korištenja računala u komunikacijskoj fazi bilo je korištenje računala kao alata. Uloga računala kod ovakvih programa nije bila u predstavljanju materijala za učenje, već u podupiranju učenikovog razumijevanja i korištenja jezika. Primjeri ovakvih programa bili su procesori riječi, programi za provjeru pravopisa i gramatike, te konkordancije (Warschauer, 1996, str. 3-20).

2.3.3. Integrativna faza

Nova faza u razvoju ove vrste učenja započela je krajem 80-ih i početkom 90-ih godina prošlog stoljeća kada su stručnjaci kritizirali i odbacili glavne ideje konstruktivizma. Iako se smatralo da je konstruktivizam znatno bolja teorija od biheviorizma, njegove ideje nisu zaživjele u svojem punom potencijalu. Značenje i uloga računala pri učenju stranoga jezika bila je marginalna. Mnogi su profesori i učitelji jezika u ovome razdoblju s kognitivne

teorije učenja jezika prošli na socijalnu, odnosno socio-kognitivnu teoriju. Ova nova teorija o podučavanju stranoga jezika zagovarala je konkretno korištenje jezika u autentičnim socijalnim kontekstima. Integrativna faza naziva se tako jer pokušava integrirati različite vještine – čitanje, pisanje, govorenje i slušanje, a istovremeno i novu tehnologiju u sam proces učenja jezika. Učenici sami na svojim računalima koriste i uče strani jezik pomoću najrazličitijih jezičnih alata. Najvažnija tehnologija ove faze su multimedijски umrežena računala sa mnoštvom alata i programa u informativne, komunikacijske i publikacijske svrhe. Korištenje novih tehnologija u ovome je razdoblju postao imperativ jer su učenje čitanja i pisanja, ali i komunikacije putem računala postale svakodnevne aktivnosti modernog svijeta (Warschauer/Healey, 1998, str. 57-58).

Ova se faza temelji na dvjema novim tehnologijama – internetu i multimedijским računalima. Multimedijска se tehnologija tada nalazila na optičkim diskovima, te je korisnik mogao pristupiti najrazličitijim multimedijским sadržajima – tekstu, slikama, grafikama, zvuku, animacijama i videu uz pomoć računala. Multimedija je također sadržavala i hipertekst, tj. ti su sadržaji bili međusobno povezani linkovima koji su korisniku omogućavali navigaciju kroz taj sadržaj prema vlastitom izboru. Hipertekst (razvijen u prethodnoj fazi) donosio je velike prednosti pri učenju stranoga jezika jer je stvarao autentičnije situacije za učenje. Učenicima je hipertekst omogućavao ne samo individualni tempo učenja, nego i individualni put učenja – linkovi su omogućavali kretanje naprijed i nazad po programima, te preskakanje pojedinih dijelova. Hipertekst je učeniku omogućavao i da brzo pristupi gramatičkim pravilima ili vježbama, glosarima, izgovoru ili strategijama učenja koje su se nalazile u pozadini određene lekcije (Warschauer/Healey, 1998, str. 58).

Najbolji su primjeri programa u integrativnoj fazi računalne simulacije nekih novih svjetova. Korisnikova je uloga u tim simulacijama bila rješavanje problema komunikacijom s drugim likovima. Ukoliko bi odgovori bili točni, korisnik je mogao prijeći na sljedeći problemski zadatak, a ukoliko bi bili netočni, program bi korisniku dao instrukcije i primjere kako riješiti taj problem. Ono što je ove programe činilo tako popularnim bila je interaktivnost koja se očitovala u mogućnosti da korisnik u svako doba može kontrolirati situaciju tako da pita program što mu je za činiti ili reći, također je mogao zatražiti od programa ponavljanje izrečene rečenice ili zadatka, slati zahtjev za prijevodom ili objašnjenjem i kontrolirati težinu lekcije.

Iako je multimedijaska tehnologija imala brojne prednosti za računalno potpomognuto učenje jezika, ipak su se pojavili neki problemi u potpunom iskorištavanju multimedije za podučavanje stranoga jezika. Najveći problem bila je upitna kvaliteta dostupnih programa koji su s pedagoške strane imali brojne propuste. Druga je alternativa bila izrada vlastitih programa uz pomoć dostupnih alata. Međutim, jako je mali broj učitelja imao potrebno znanje i vještine za to. Drugi je problem bila nedovoljna količina interakcije programa dostupnih u to doba. Oni su kritizirani jer nisu bili u mogućnosti razumjeti korisnikov usmeni odgovor i ocijeniti ga po kriterijima točnosti i adekvatnosti. Smatralo se da bi takvi programi trebali biti u mogućnosti dijagnosticirati učenikove probleme s izgovorom, sintaksom i uporabom pojedinih riječi i fraza, te prema dijagnozi učeniku ponuditi odgovarajuće opcije – npr. ponavljanje, parafraziranje, usporavanje, ispravljanje, objašnjavanje, itd. Takvi su programi trebali imati tu komponentu umjetne inteligencije (Warschauer, 1996, str. 3-20).

Ovu fazu ne karakteriziraju samo multimedijaska računala koja su omogućila međusobnu integraciju različitih vještina, već i razvoj i korištenje interneta. Internet je omogućio pojavu i integraciju autentične komunikacije u područje računalno potpomognutog učenja stranoga jezika. Komunikacija putem računala bitan je napredak u ovom području jer su učenici dobili mogućnost direktne, besplatne i uvijek dostupne komunikacije s drugim učenicima ili učiteljima jezika, gdje god se nalazili. Ovakva komunikacija može biti asinkrona ili nesimultana i sinkrona ili simultana. Kod asinkrone komunikacije korisnici međusobno pišu poruke svojim tempom, te mogu na njih odgovoriti u bilo koje doba. Asinkrona se komunikacija odvija na primjer putem poruka e-pošte. Sinkrona komunikacija označava komunikaciju u realnom vremenu i uključuje direktno sastavljanje i odgovaranje na poruke, a odvija se putem raznih chat programa. Komunikacija putem interneta velika je novost i ona se razlikuje od drugih vrsta komunikacija po tome što korisnici putem računala nemaju samo mogućnost izmjenjivanja tekstnih poruka, već i multimedijских podataka poput slika, zvuka, auditivnog i vizualnog materijala. Pojavom interneta korisnici su dobili mogućnost direktnog pristupa najrazličitijim vrstama autentičnih materijala poput članaka, novina, knjiga, enciklopedija, rječnika, ali i mogućnost objave vlastitih materijala kako bi bili dostupni drugima (Warschauer, 1996, str. 3-20).

2.4. Tehničke pretpostavke računalno potpomognutog učenja stranog jezika

Računalno potpomognuto učenje stranog jezika kao i svako učenje koje se odvija pomoću novih tehnologija ima neke tehničke pretpostavke za realizaciju. Baza realizacije je naravno posjedovanje samog računala. U tehničke pretpostavke međutim pripadaju i programi za kreiranje i prikaz multimedijских sadržaja poput teksta, slika, zvuka, videa, grafika, animacija. U današnje je doba posjedovanje pristupa internetu također postao jedan od imperativa za uspješnu realizaciju računalno potpomognutog učenja jezika. Na webu možemo pronaći mnoštvo multimedijских sadržaja, jezičnih informacija, stručne literature, a internetski servisi omogućavaju nam komunikaciju koja je ključna za obrazovni proces. U te svrhe koristimo chat servise, e-poštu, VoIP programe i slično. S obzirom na način tehničke izvedbe, računalno potpomognuto učenje stranog jezika kao i sve ostale oblike e-učenja, možemo podijeliti u dvije kategorije (Shimura, 2006, str. 1-6): učenje bazirano na webu (*engl. Web based learning/training – WBL/WBT*) i učenje bazirano na računalu (*engl. Computer based learning/training – CBL/CBT*).

Učenje bazirano na webu kao glavni medij isporuke nastavnog sadržaja koristi internet, tj. web. Na webu možemo danas pronaći veliku paletu jezičnog sadržaja za brojne jezike, razine znanja, metode učenja, te skupine učenika. Tako na webu postoji mnoštvo materijala: od gotovih jezičnih tečajeva, autorskih programa, radnih listića, književnih djela, enciklopedija, rječnika, gramatika, stručne literature do novina, filmova, autentičnih tekstova, slika, raznih podataka. Najveća prednost ove vrste učenja nad učenjem baziranom na računalu je to što putem interneta možemo komunicirati s autentičnim govornicima nekog jezika, drugim kolegama i profesorima. Komunikacija se može odvijati putem tekstnih poruka, te auditivnih i vizualnih konferencija. Učenje bazirano na webu danas je najdominantnija vrsta e-učenja.

Učenje bazirano na računalu s druge strane kao glavni medij isporuke koristi samo računalo, te se to učenje odvija lokalno. U ovu vrstu učenja spada korištenje jezičnih materijala koji se nalaze na osobnom računalu ili na optičkim i diskovnim pogonima. Danas ova vrsta učenja nije više toliko zastupljena u svom čistom obliku kao nekada, te se puno više koristi u kombinaciji sa učenjem baziranom na webu, pa tako govorimo o hibridnom ili takozvanom „*blended*“ učenju.³

---

³ Izvor: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/blended-learning.html>

2.5. Tipologija programa

Kao što je vidljivo kroz razvoj ovog područja, računalo se u svrhu učenja jezika može koristiti na brojne načine. Tako razlikujemo uporabu računala kao tutora, kao simulatora i kao alata (Warschauer, 1996, str. 3-20).

2.5.1. Računalo kao tutor

Razvoj računala, a osobito mikroračunala (PC-a) od samih je početaka vođen idejom o računalu kao tutoru koji će biti sposoban preuzeti velik dio aktivnosti tradicionalnog učitelja u učionici. Računalo se ponaša kao tutor tako da stvara atmosferu za učenje, podučava učenike nekom gradivu pomoću programiranog poučavanja, osigurava veću kvalitetu procesa učenja pomoću interaktivnih zadataka i vježbi, te daje učeniku povratnu informaciju o njegovom napretku. Usprkos brojnim prednostima računala, ona nisu uspjela u cijelosti zamijeniti ulogu tradicionalnog učitelja kao posrednika pri prijenosu znanja i stvaratelja produktivne atmosfere za učenje. Tako se računalo kao tutor koristi kao dodatna mogućnost uvježbavanja nekog gradiva unutar tradicionalne nastave. Nastavnici mogu na taj način učenicima pružiti dodatnu mogućnost uvježbavanja nekog gradiva ili vještine.

Primjeri korištenja računala kao tutora (Warschauer, 1996, str. 3-20):

1. Računalo kao tutor koristi se prije svega u svrhu podučavanja gramatičkog sadržaja. Ovakvi programi uključuju programirane lekcije i zadatke za vježbanje za jedno gramatičko područje (npr. nepravilni glagoli ili određeni/neodređeni član) ili više njih.
2. Računalo se kao tutor koristi i za uvježbavanje pojedinih jezičnih vještina poput slušanja, čitanja, govorenja, pisanja, izgovora. Tu spadaju i programi za uvježbavanje vokabulara i rekonstrukciju teksta. Programi za uvježbavanje izgovora osim programiranih lekcija i zadataka za vježbanje omogućuju korisnicima snimanje i slušanje vlastitog glasa kako bi ga usporedili s modelom, a programi za rekonstrukciju teksta omogućuju korisnicima zadatke kombiniranja riječi, rečenica i odlomaka kako bi konstruirali neki tekst.
3. U ove svrhe razvijeni su i računalni programi za razumijevanje i obradu prirodnog jezika koji korisnike podučavaju nizu vještina, te programi s gotovim tečajevima.

2.5.2. Računalo kao simulator

Uloga računala kao simulatora sastoji se od poticanja korisnika na kritičko razmišljanje, analizu, diskusiju i pisanje. Ovakvi programi simuliraju stvarnost i na taj način podučavaju korisnika pravilima i strategijama primijenjenima u stvarnim situacijama i stvarnom životu. Oni omogućavaju korisniku manipulaciju elementima nekog simuliranog modela kako bi on mogao doživjeti iskustvo posljedica svojih odluka. Tako korisnik ima mogućnost rješavanja problema uranjanjem u neki virtualni svijet u kojem može komunicirati s drugim korisnicima. Vještine i sposobnosti koje pri tome razvija, primjenjive su i u stvarnome svijetu (Höntzsch, 2013, str. 2-4).

Programi razvijeni u svrhu korištenja računala kao simulatora su (Warschauer, 1996, str. 3-20):

1. Instrukcijske igre u kojima korisnik na temelju računalnih instrukcija rješava zadatke koje računalo od njega traži, a koji su povezani sa stvarnim svijetom. Iako ove igre nemaju visoke jezične ciljeve, one doprinose razvoju kognitivnih sposobnosti i sa sobom donose elemente izazova i nadmetanja.
2. Programi za rješavanje problema omogućuju korisnicima da korištenjem svojih razvijenijih sposobnosti mišljenja poput logike, raspoznavanja, refleksije i pronalaženja strategija uvježbavaju svoje vještine donošenja odluka koje su usko povezane sa stvarnim svijetom.

2.5.3. Računalo kao alat

Najčešća i najraširenija upotreba računala danas je zasigurno ona kao alata koji nam služi za učenje ili podučavanje. U te svrhe razvijen je veliki broj programa (Warschauer, 1996, str. 3-20):

1. Najveći broj razvijenih jezičnih programa zasigurno se koristi u svrhe obrade riječi. Ovakvi programi ne koriste se samo za poslovne i akademske svrhe, već i za privatne i to na svakodnevnoj razini. Njihova dostupnost i jednostavnost uz veliki broj mogućnosti oblikovanja riječi i teksta čini ovakve programe izrazito popularnima. Najpopularniji programi su iz palete Microsoft Officea – Word, Excel i PowerPoint.

2. Konkordancije su računalni programi koji pretražuju velike količine teksta – korpusa s ciljem pronalaska svih konteksta korištenja neke riječi ili fraze. Ti programi izrazito su korisni filozofima, lingvistima i književnicima.
3. Računalo se kao alat koristi i prilikom uporabe autorskih programa pomoću kojih nastavnici mogu sami stvarati vlastite materijale za nastavu.
4. U uporabu računala kao alata spada i njegovo korištenje kao upravljačkog aparata za audiovizualne medije.
5. Računalo se kao alat koristi i u svrhe multimedijских enciklopedija i elektroničkih knjiga. Multimedijске enciklopedije sadrže velike baze podataka sačinjene od teksta, slika, auditivnih i vizualnih zapisa, animacije. Korisnici mogu pristupiti i pretraživati ovakve enciklopedije, te koristiti podatke u vlastite svrhe. Elektroničke knjige koriste se u svrhe čitanja, slovanja i razvoja jezičnih vještina, te osim teksta sadrže i multimediju poput zvuka, slika i animacija.
6. Tu spada i korištenje online rječnika i gramatika, te ostalih izvora jezičnih informacija.

2.6. Prednosti i nedostaci računalno potpomognutog učenja stranog jezika

Uporaba računala u svrhe učenja jezika ima brojne prednosti, ali i nedostatke. Glavne prednosti računalno potpomognutog učenja jezika su (Heyd, 1991, str. 200-201):

1. korisnik može učenjem putem računala sam odrediti i odabrati sadržaj koji će učiti, vrstu i težinu zadataka, te tempo učenja;
2. ukoliko korisnik želi pronaći dodatne informacije vezane uz neko gradivo, to može napraviti u sekundi pritiskom nekoliko tipki na računalu;
3. računalo korisniku odmah daje povratnu informaciju o njegovom uspjehu pri učenju;
4. računalo ima brojne prednosti u pogledu strpljivosti i mogućnosti ponavljanja istog sadržaja i zadataka nebrojeno mnogo puta;
5. računalo je u kombinaciji s internetom uz nastavnike i stručnu literaturu danas glavni izvor informacija;
6. mogućnosti prikaza i interakcije na računalu se mogu kombinirati i varirati. Tekst je moguće popratiti i grafikama, a ekran se može podijeliti na dva dijela tako da na

jednom dijelu ekrana možemo izvoditi vježbu, dok na drugome dijelu imamo prikaz gramatičkog pravila;

7. računalo može nastavni sadržaj slikovito prikazati kombinirajući različite vrste medija: tekst, sliku, zvuk, vizualne, animacije, itd.;
8. računalo se može koristiti i kao alat za upotrebu drugih medija poput filmova i auditivnih materijala na CD-ima i DVD-ima;
9. korisnik ima mogućnost tandemskeg učenja s drugim ljudima pomoću programa za komunikaciju putem računala;
10. korisnik može sam odrediti vrijeme i mjesto učenja, a ukoliko uči putem interneta, materijalu može pristupiti bilo gdje i bilo kada.

Glavni nedostaci računalno potpomognutog učenja jezika su:

1. korisnik komunicira s programom samo pomoću tipkovnice i miša (Heyd, 1991, str. 201);
2. na jednom računalu može istovremeno raditi samo jedan korisnik (Heyd, 1991, str. 201);
3. učenje putem računala jako je zamorno za korisnike, jer umara oči, te brzo dovodi do pada koncentracije (Heyd, 1991, str. 201);
4. učenje putem računala reducira međuljudsku komunikaciju i izolira korisnika ukoliko on samostalno uči (Heyd, 1991, str. 201);
5. ovi programi najčešće prenose analitičko znanje koje nije od velike koristi u stvarnim komunikacijskim situacijama (Heyd, 1991, str. 201);
6. korisnik mora biti vrlo samodiscipliniran za učenje putem računala, te se mora neprestano motivirati i pratiti svoj uspjeh;
7. učenje putem računala također zahtijeva od korisnika određeno informatičko i informacijsko znanje i vještine;
8. kako bi se uopće mogao služiti računalom u nastavne svrhe, učenik mora imati i odgovarajuću računalnu opremu;
9. računalna oprema nije potpuno pouzdana, te se lako kvari.

S obzirom na navedeno, moguće je zaključiti kako računalno potpomognuto učenje zaista ima mnoge prednosti, ali tako i nedostatke koji će se ubuduće također povećavati i smanjivati recipročno broju korisnika i njihovoj uporabi programa. Kao najveću prednost, ali isto tako i

kao najveći nedostatak računalno potpomognutog učenja, mogu navesti činjenicu da je korisnik samostalan pri tome procesu. Naime, upravo o samom korisniku i njegovoj motivaciji ovisi da li će on tu svoju samostalnost prilikom računalno potpomognutog učenja jezika iskoristiti kao svoju prednost ili će zbog nedostatka same biti obeshrabren i onemogućen u učenju. Također, računalo je danas jedan od najneophodnijih medija koje čovječanstvo svakodnevno koristi, te se između ostaloga koristi sve više kao medij prijenosa jezičnog sadržaja među svakim danom širom populacijom stanovništva.

3. Analiza online programa za učenje njemačkog kao stranog jezika

U današnjem informacijski umreženom društvu, ljudima je putem interneta postao dostupan velik broj različitih programa i alata. Ubrzanjem poslovanja, ali i života općenito, javila se potreba za mogućnošću obrazovanja i daljnjeg osobnog usavršavanja na daljinu. Tako na internetu možemo pronaći velik broj tečajeva, programa i alata za učenje jezika. Većina navedenih jezičnih tečajeva i programa dostupna je na webu i nije besplatna, ali postoji jedan manji dio koji je besplatan. Uz besplatne tečajeve i programe za učenje jezika putem interneta veže se slabija kvaliteta za razliku od onih koji se naplaćuju. Međutim, programi koji se naplaćuju još uvijek nisu stekli popularnost, bar ne u našem okruženju jer ljudi nemaju povjerenje u prikladnost takvih programa. Besplatne programe ljudi koriste makar i iz znatiželje na kratko vrijeme, jer im ne predstavljaju trošak. Kako bi se procijenili besplatni online programi za učenje stranog jezika, u ovom radu će se analizirati odabrani programi za učenje njemačkog jezika, a to su Byki, Deutsch.info, Duolingo, Babbel i Deutsch Interaktiv.

Glavni je cilj ovog diplomskog rada analizirati besplatne online programe za učenje njemačkog kao stranog jezika kako bi se uvidjela inovativnost i procijenila kvaliteta ovih programa. Interes proučavanja ovih programa usmjeren je i na prijenos određene količine jezičnog sadržaja, na metode poučavanja, zastupljenost jezičnih vještina, ponudu dodatnog sadržaja korisnicima, ali i na tehničke pretpostavke koje su potrebne za pokretanje i korištenje navedenih programa. U svrhu analize besplatnih online programa za učenje njemačkog kao stranog jezika, koristit će se istraživačka metoda – analiza sadržaja. Ova se metoda koristi u svrhe analize tekstualnog, slikovnog, audiovizualnog sadržaja s ciljem otkrivanja osobitosti i poruka koje taj sadržaj prenosi. Analiza sadržaja može biti kvantitativna i kvalitativna. Kvalitativna analiza sadržaja koristi se za subjektivno analiziranje sadržaja, te je u njenom fokusu analiza postojanja odnosno nepostojanja određenog sadržaja. U fokusu kvantitativne analize s druge strane nije samo analiza postojanja/nepostojanja nekog sadržaja, već i brojčano iskazivanje njegove zastupljenosti. Glavni su ciljevi analize sadržaja analiza osobina sadržaja, osobina autora ili osobina publike (Lamza Posavec, 2004, str. 171).

U ovome ću se radu poslužiti kvalitativnom analizom sadržaja s ciljem analize postojanja pojedinih sadržaja i metoda na besplatnim online programima za učenje njemačkog kao stranog jezika.

3.1. Nacrt istraživanja

3.1.1. Idejni nacrt istraživanja

3.1.1.1. Predmet

Za potrebe istraživanja metodom analize sadržaja odabran je sadržaj navedenih besplatnih online programa za učenje njemačkog jezika: Byki, Deutsch.info, Duolingo, Babbel i Deutsch Interaktiv. Predmet istraživanja je u ovome radu određivanje prikladnosti jezičnog sadržaja i sadržaja tehničke naravi na navedenim programima. Također će se odrediti i u kojoj se mjeri navedeni programi razlikuju od samih udžbenika njemačkog jezika, donose li oni neke nove/inovativne metode posredovanja i sadržaje u poučavanju i učenju jezika ili se oslanjaju na već postojeće metode, sastavne dijelove obične nastave njemačkog jezika u školama? Jesu li iskorištene sve mogućnosti računala kao medija? U kojoj se mjeri ova vrsta obrazovanja motivirajuća i uspješna?

3.1.1.2. Ciljevi

Glavni ciljevi analize besplatnih online programa za učenje njemačkog kao stranog jezika u ovome radu su:

- Utvrditi tehničke preduvjete za služenje navedenim online programima.
- Utvrditi prednosti i ograničenja računala kao medija pri učenju njemačkog kao stranog jezika putem besplatnih online programa.
- Istražiti i utvrditi koje dodatne materijale besplatni online programi nude svojim korisnicima.
- Utvrditi koje vrste medija ovi programi koriste pri posredovanju jezičnog sadržaja.
- Istražiti i utvrditi mora li korisnik savladati odgovarajuće vrste tekstova.
- Istražiti i utvrditi razvijaju li se jezične vještine za receptivno i produktivno služenje njemačkim jezikom.
- Istražiti i utvrditi vrstu i raznolikost zadataka i vježbi.
- Istražiti i utvrditi obrađuju li se teme o civilizaciji i kulturi zemalja njemačkog govornog područja.
- Istražiti i utvrditi eventualne prednosti i inovacije koje navedeni programi donose.

3.1.1.3. Svrha

Sadržaj besplatnih online programa za učenje njemačkog jezika analizirat će se sa svrhom određivanja njihove kvalitete, raznolikosti i primjerenosti. Svrha je također otkriti u kojoj mjeri je sadržaj i dizajn navedenih programa preuzet iz samih udžbenika za njemački jezik, te u kojoj mjeri su metode poučavanja kojima se navedeni programi služe inovativni.

3.1.1.4. Hipoteze

Glavne hipoteze kojima ću se voditi u ovome radu su:

- Programi za besplatno online učenje njemačkog kao stranog jezika imaju specifične metode posredovanja jezika.
- U programima za besplatno online učenje njemačkog kao stranog jezika nije prisutno uvježbavanje svih jezičnih vještina.
- Programi za besplatno online učenje njemačkog kao stranog jezika osposobljavaju korisnike za samostalno učenje i primjenu raznih izvora znanja.
- Programi za besplatno online učenje njemačkog kao stranog jezika zahtijevaju od korisnika savladavanje različitih strategija učenja.

3.1.1.5. Razdoblje istraživanja

Analiza online programa besplatnih online programa za učenje njemačkog jezika provest će se tokom 2016. godine.

3.1.1.6. Populacija i osnovni skup

Kao što je već ranije spomenuto, u ovome će se radu analizirati jezični sadržaj besplatnih online programa za učenje njemačkog jezika. Kako takvih programa nema baš mnogo na tržištu, prigodnim uzorkovanjem odabrano je pet programa, a to su: Byki, deutsch.info, Duolingo, Babbel i Deutsch Interaktiv.

3.1.1.7. Uzorak istraživanja

Kako je gotovo svaki od navedenih besplatnih online programa za učenje njemačkog jezika, koji će se analizirati u ovome radu, izrađen u skladu sa *Zajedničkim europskim referentnim okvirom za jezike*, analizirat će se sadržaj jezične razine A1, tj. jedne lekcije iz navedene razine. Kod onih programa, kod kojih jezične razine utvrđene *Zajedničkim*

europskim referentnim okvirom za jezike nisu jednoznačno određene, analizirat će se sadržaj jedne odabrane lekcije.

3.1.1.8. Jedinica analize

Kod analize besplatnih online programa za učenje njemačkog jezika u ovom radu, analizirat će se cjelokupni materijal određenih lekcija – tekst, slika, zvuk, auditivni sadržaj, vizualni sadržaj, animacije, fotografije. Osim samog jezičnog sadržaja, tehnika i metoda posredovanja jezika, zadataka i vježbi pojedinih lekcija, analizirat će se i korisničko sučelje, mogućnosti praćenja napretka pri učenju, povratna informacija programa i druge tehničke karakteristike programa.

3.1.1.9. Analitička matrica

Analitička se matrica, izrađena i korištena za potrebe analize besplatnih online programa za učenje njemačkog kao stranog jezika u ovome radu, sastoji od šest glavnih dijelova. U prvome se dijelu navode i analiziraju opći podaci o programu - naziv programa i njegova web stranica, polazni jezik, ciljna grupa i stupanj učenja prema *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*. U drugome se dijelu analiziraju tehničke karakteristike programa tj. kako i na koji je način program dostupan korisniku za korištenje. Tehnički su kriteriji u navedenoj matrici registracija, instalacija i plaćanje. Treći dio analitičke matrice analizira strukturu i umreženost jezičnog sadržaja besplatnih online programa za učenje njemačkog kao stranog jezika. U sljedećem se dijelu matrice analizira zastupljenost tj. nezastupljenost glavnih ciljeva učenja stranog jezika: posredovanje izgovora, gramatike, vokabulara, četiriju osnovnih jezičnih vještina, fraza za jezične funkcije, kulturoloških sadržaja i strategija za učenje stranih jezika. Dio sadržaji učenja analizira koje se teme obrađuju u pojedinim programima, te da li programi prenose i sadržaje iz kulture i civilizacije zemalja njemačkog govornog područja. U posljednjem se dijelu analitičke matrice detaljnije analiziraju metode posredovanja jezičnih sadržaja – zastupljenost pojedinih metoda, vrsta vježbi, te medija.

3.1.2. Analiza online programa

3.1.2.1. Byki

Byki (*engl. Byki Language Learning Software*) je jezični program tvrtke Transparent Language dostupan u besplatnom Express formatu, te naplatnim Deluxe i Mobile formatima. Pomoću ovih programa moguće je učiti 68 različitih stranih jezika. Byki Express osnovni je oblik tečaja, dostupan besplatno. Njegovim korištenjem korisnik stječe osnovno znanje nekoga stranog jezika, koje je moguće dalje proširiti korištenjem drugih Byki formata. Glavne prednosti korištenja ovog programa koje navodi sama tvrtka su⁴:

1. metoda učenja uz slušanje jezika autentičnih govornika,
2. metoda čitanja jezika u autentičnom obliku,
3. mogućnost pisanja riječi i fraza s ciljem dugotrajnijeg memoriranja,
4. mogućnost praćenja i zadržavanja naučenog,
5. mogućnost neograničenog pristupa,
6. činjenica da je program u potpunosti besplatan u Express formatu.

Pedagoška je baza Byki programa deklarativna metoda poučavanja stranoga jezika.⁵ Byki pri poučavanju jezika naglasak ne stavlja na gramatiku, već na vokabular, odnosno riječi i fraze. Ovaj pedagoški pristup ukratko je objašnjen na službenim stranicama programa. Tako se navodi da su pri učenju jezika podjednako bitni i deklarativni i proceduralni memorijski sustavi. Oni se nalaze u različitim mozgovnim područjima i dok je prvi zadužen za učenje činjenica poput riječi, fraza, povijesnih podataka, brojeva, drugi je zadužen za učenje vještina poput vožnje bicikla. Deklarativno znanje stječemo svjesno i pod neprestanim utjecajem jezika, a proceduralno neprestanim vježbanjem i izvođenjem. Pri učenju jezika deklarativni je sustav zadužen za memoriranje riječi, fraza i kratkih rečenica, te gramatičkih pravila, a proceduralni sustav je pak zadužen za nesvjesnu i automatsku primjenu tih pravila. Tako možemo reći da se jezik sastoji od deklarativnog znanja i proceduralnih vještina. Što je naše deklarativno znanje veće, to smo fluentniji u izražavanju na stranom jeziku. Jezik se sastoji od idioma, izraza i fraza, tzv. *engl. chunkova*, koji se pohranjuju u naš deklarativni sustav. Ti *chunkovi* su sastavni dijelovi jezika i omogućuju nam brže pismeno i usmeno izražavanje na stranom jeziku. Pri izražavanju na stranom jeziku, ljudi se služe *chunkovima* i međusobno ih povezuju u složenije rečenice, bez da se svjesno referiraju na gramatičko pravilo. Iz tog se

---

⁴ Izvor: <http://www.byki.com/fls/>

⁵ Izvor: <http://www.byki.com/informed-by-research.html>

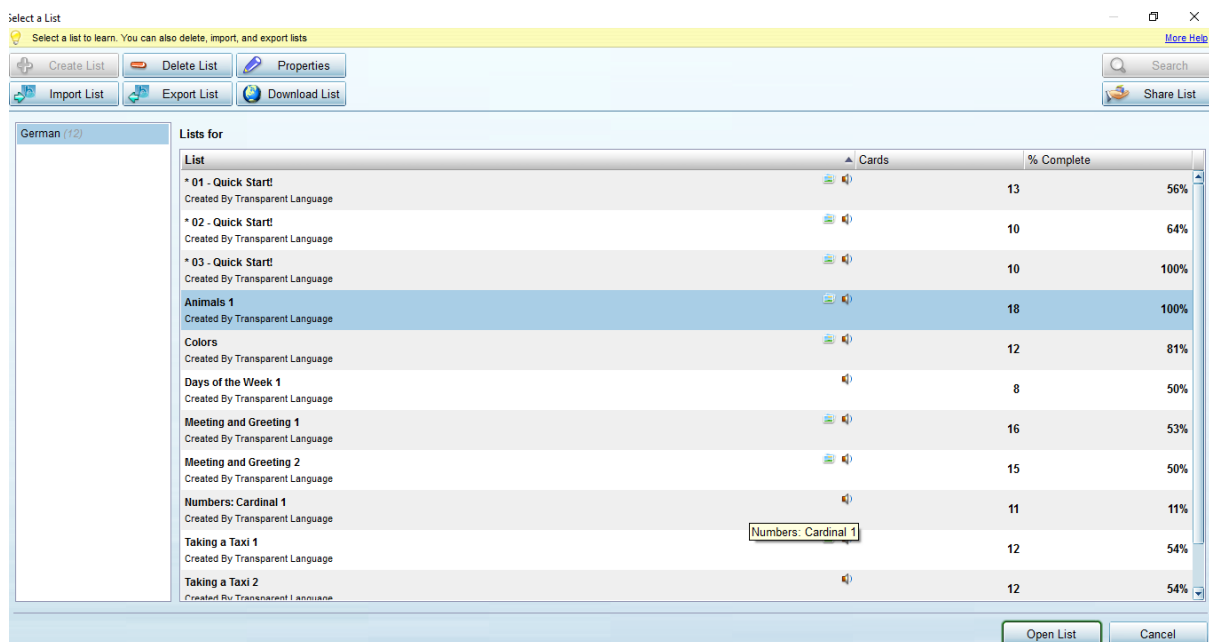
razloga Byki oslanja na navedeni pedagoški pristup i u prvi plan stavlja usvajanje velikog deklarativnog sustava.⁶

Besplatnu verziju programa Byki za učenje njemačkog kao stranog jezika, korisnik može skinuti s njihove službene stranice. Kako bi koristio navedeni program, mora ga i instalirati na svoje računalo prateći sve upute, te se registrirati korisničkim imenom i lozinkom kako bi program mogao pratiti njegov napredak u učenju. Program je dostupan isključivo na engleskom jeziku tako da korisnik za sada nažalost nema mogućnost učenja s hrvatskoga jezika.

Nakon završene instalacije i registracije na programu Byki, korisniku se unutar programa otvara novi prozor u kojem može izabrati jednu od dvanaest lekcija početničke razine tečaja njemačkog kao stranog jezika. Osim osnova poput pozdravljanja i predstavljanja, lekcije sadrže i teme poput životinja, boja, dana u tjednu, brojeva, snalaženja u prostoru te putovanja. Uz nazive pojedinih lekcija korisnik ima uvid i u medije prijenosa sadržaja (isključivo slika i auditivni zapisi), broj novih riječi i izraza koje se uče u toj lekciji (takozvane kartice), te postotak uspješnosti pojedine lekcije. Kao što je vidljivo na *Slici 1*, korisnik može izabrati kojim redoslijedom i kada će prolaziti kroz pojedinu lekciju čime do izražaja dolazi nelinearna građa programa. Prednost te nelinearnosti je i mogućnost višestrukog ponavljanja pojedinih lekcija. Kako bi započeo s prolaženjem neke lekcije, korisnik mora odabrati i nakon toga pritisnuti tipku *open list*. Za potrebe ove analize odabrana je lekcija *Animals*.

---

⁶ Izvor: <http://www.byki.com/informed-by-research.html>

Slika 1: Program Byki - prikaz popisa lekcija tečaja njemačkog kao stranog jezika

Otvaranjem pojedinih lekcija program prikazuje korisniku opće informacije o toj lekciji. Tako se za lekciju *Animals 1* navodi podatak da se sastoji od 18 kartica sa zvučnim i vizualnim zapisima, kao i slikama. S lijeve strane korisničkog sučelja moguće je vidjeti tri pravokutnika koji predstavljaju tri dijela svake lekcije. Korisnik ne mora nužno prolaziti linearno kroz te dijelove, već može proizvoljno odabrati kada i kojim redoslijedom će prolaziti kroz njih.

Slika 2: Program Byki - prikaz pojedinih dijelova lekcije *Animals 1*

U prvome dijelu lekcije korisnik prolazi kroz kartice s nazivima životinja na njemačkom jeziku i njihovim prijevodima na engleski. Te kartice su popraćene i slikama, te zvučnim zapisima pomoću kojih korisnik može čuti i uvježbati izgovor pojedinih riječi. U lekciji *Animals 1* obrađuju se navedene riječi: *das Tier, der Bär, die Biene, der Vogel, der Schmetterling, die Katze, das Huhn, die Küchenschabe, die Kuh, das Reh, der Hund, die Ente, der Adler, der Elefant, der Fisch, die Fliege, der Fuchs, der Frosch*. Korisnik se na navedenom dijelu lekcije može zadržati onoliko koliko mu je potrebno da usvoji navedene riječi. Velika je prednost programa to što korisnik može upravljati zvučnim zapisom izgovora – usporavati ga ili ubrzavati. Također može i upravljati sadržajem kartica; odabrati prikazivanje samo teksta, slike ili pak kombinirano prikazivanje i teksta i slike. S desne strane korisničkog sučelja korisnik ima na uvid postotak uspješnosti rješavanja navedenog dijela kao i cijele lekcije. Kada je završio sa prolazenjem kroz taj dio korisnik mora pritisnuti tipku *Exit Step*, te se vraća na početnu stranu lekcije (Slika 2).

Slika 3: Program Byki - prikaz kartice iz prvog dijela lekcije *Animals 1*

Drugi se dio lekcije sastoji od dvije aktivnosti: prepoznavanja i pogađanja engleskog prijevoda njemačkih riječi naučenih u prvome koraku, te upisivanja tih prijevoda u za to predviđena polja. Prva aktivnost prepoznavanja i prisjećanja/pogađanja engleskih prijevoda pojedinih njemačkih riječi koncipirana je na način da program pokaže korisniku karticu sa njemačkom riječi, te korisnik mora u sebi ili na glas izreći njen prijevod na engleski jezik. Nakon toga, pritiskom na tipku *Flip card* program mu pokazuje i engleski pojam i sliku navedene riječi. Program od korisnika zahtijeva da on sam odredi je li pogodio engleski

pojam ili ne. Ukoliko odabere da nije, program će mu neprestano nametati karticu sa tim pojmom. Ova je aktivnost manjkavo koncipirana jer korisnik može prevariti program i odabrati da je pogodio prijevod, iako nije. Ta neinteraktivnost programa te nemogućnost prepoznavanja korisnikovog govora, velika su mana ovoga programa. Program se zbog njih doima zastarjelim i neinovativnim.

Slika 4: Program Byki - prikaz aktivnosti pogađanja pojmova u drugom dijelu lekcije *Animals 1*

Nakon što je korisnik prošao kroz prvu aktivnost u ovome dijelu lekcije, može odabrati drugu aktivnost pritiskom tipke *Switch to Written Mode* u donjem dijelu svojega korisničkog sučelja. U toj aktivnosti program korisniku prikazuje na karticama njemački pojam, a korisnik u donjem dijelu korisničkog sučelja mora utipkati engleski prijevod. Program mu odmah daje povratni odgovor, te ukoliko je njegov odgovor točan, otvara daljnje kartice. Ukoliko je korisnikov odgovor netočan, program mu prikazuje točan odgovor i daje mogućnost ponovnog upisivanja točnog odgovora. Program isključivo priznaje engleske prijevode naučene u prvome dijelu lekcije, te ukoliko korisnik upiše neki drugi alternativni prijevod, program ga neće prepoznati. Uz to program ne prepoznaje ni pogreške u pisanju, tako da korisnik mora biti pažljiv prilikom pisanja. Nakon što je korisnik izvježbao obje vrste zadataka i uspješno završio ovaj dio lekcije, može prijeći na treći dio.

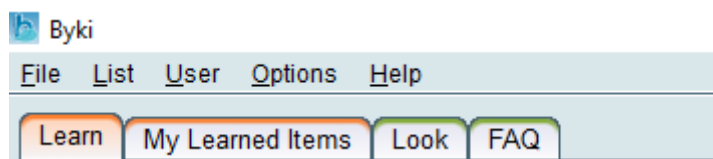
Slika 5: Program Byki - prikaz povratne poruke programa o točnom odgovoru

Slika 6: Program Byki - prikaz povratne poruke programa o netočnom odgovoru

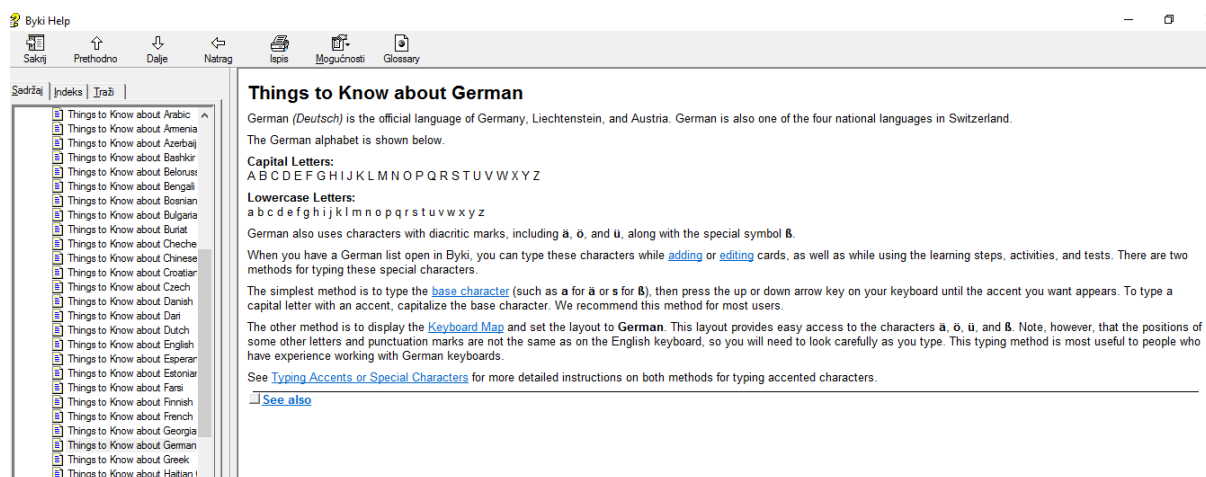
U trećem dijelu lekcije uvježbavaju se iste aktivnosti kao i u drugome dijelu, samo što sada program korisniku prikazuje engleske pojmove, a on mora pogoditi i upisati pojmove na njemačkom jeziku. Nakon što korisnik završi sa uvježbavanjem ovog dijela, uspješno je završio tu lekciju, te iz izbornika može odabrati daljnje lekcije.

Korisničko sučelje programa Byki sastoji se od gornje i donje alatne trake.

Slika 7: Program Byki - prikaz gornje i donje alatne trake

Gornja alatna traka sadrži izbornike *File*, *List*, *User*, *Options* i *Help*. Izbornik *File* ima opcije za ručno pohranjivanje napretka korisnika, te izlaska iz programa. Izbornik *List* sadrži brojne opcije za manipuliranje lekcijama poput brisanja, stvaranja novih, dijeljenja sa drugima, itd. Odabirom izbornika *User* korisnik može dodati novog korisnika programa ili mijenjati korisnika iz već postojeće liste aktivnih korisnika na svojem računalu. Izbornik *Options* sadrži opcije kojima korisnik može upravljati tehničkim karakteristikama programa poput veličine slova ili korištenja i glasnoće zvuka. Izbornik *Help* služi kao pomoć korisniku pri nejasnoćama ili problemima. Tako korisnik može doznati osnovne informacije o programu ili pojedinom jeziku dostupnom na Bykiju.

Slika 8: Program Byki - prikaz dodatnih informacija o njemačkom jeziku

Donja se izborna traka sastoji od izbornika *Learn*, *My learned items*, *Look* i *FAQ*. Odabirom izbornika *Learn* korisniku se otvara početni zaslon programa s dijelovima pojedine lekcije. Izbornik *My Learned Items* donosi postotak i tablični prikaz korisnikovog prolaska kroz pojedini tečaj. Pod izbornikom *Look* nalazi se pregled vokabulara unutar odabrane lekcije. Pregled se sastoji od njemačkih pojmova i engleskog prijevoda tih pojmova. Zadnji izbornik *FAQ* donosi pregled najčešćih pitanja korisnika vezano uz rad i način funkcioniranja samog programa Byki.

Learn

My Learned Items

Look

FAQ

German

Animals 1

 Review the contents of your list.

#	English	German
1	animal	das Tier
2	bear	der Bär
3	bee	die Biene
4	bird	der Vogel
5	butterfly	der Schmetterling
6	cat	die Katze
7	chicken	das Huhn
8	cockroach	die Küchenschabe
9	cow	die Kuh
10	deer	das Reh
11	dog	der Hund
12	duck	die Ente

Slika 9: Program Byki - prikaz pregleda vokabulara

3.1.2.1.1.   *Analitička matrica*

1. OPĆI PODACI

- 1) Naziv programa: Byki Express
- 2) Web stranica: <http://www.byki.com/>
- 3) Polazni jezik:
  - b) engleski
- 4) Ciljna grupa:
  - c) odrasli
- 5) Stupanj učenja prema *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*:
podatak nije naveden

2. TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

- 6) Registracija:
  - a) potrebna
- 7) Instalacija programa:
  - a) potrebna
- 8) Plaćanje:
  - b) ne

3. STRUKTURA SADRŽAJA

9) Struktura sadržaja:

b) podjela po semantičkim područjima

10) Umreženost sadržaja:

a) umrežen

4. CILJEVI

Zastupljenost navedenih ciljeva u programu Byki prikazuje sljedeća tablica skalom:

1 - nezastupljenost ciljeva,

2 - slaba zastupljenost ciljeva,

3 - dobra zastupljenost ciljeva,

4 - vrlo dobra zastupljenost ciljeva,

5 - odlična zastupljenost ciljeva

	1	2	3	4	5
11) Posredovanje izgovora:			X		
12) Posredovanje vokabulara:					X
13) Posredovanje gramatičkih fenomena:	X				
14) Posredovanje frazu za jezične funkcije:		X			
15) Razvijanje komunikacijske vještine slušanja:		X			
16) Razvijanje komunikacijske vještine govorenja:	X				

17) Razvijanje komunikacijske vještine čitanja:		X			
18) Razvijanje komunikacijske vještine pisanja:		X			
19) Posredovanje kulturološki specifičnih sadržaja:	X				
20) Razvijanje strategija za učenje stranih jezika:			X		

5. SADRŽAJI UČENJA

21) Teme koje se obrađuju:

- b) svakodnevnica
- h) okolina
- j) promet
- m) prirodna okolina
- p) ostalo: boje, brojevi

22) Koji se sadržaji prenose iz područja kulture i civilizacije njemačkoga govornog područja:
ne prenose se takvi sadržaji

23) Koje su zemlje njemačkoga govornog područja zastupljene u sadržajima koji se prenose:
ne prenose se takvi sadržaji

6. METODE POSREDOVANJA

24) Zastupljenost navedenih metoda posredovanja jezičnog sadržaja u programu Byki prikazuje sljedeća tablica skalom:

- 1 – nezastupljenost metoda,
 2 - slaba zastupljenost metoda,
 3 - dobra zastupljenost metoda,
 4 - vrlo dobra zastupljenost metoda,
 5 - odlična zastupljenost metoda

	1	2	3	4	5
a) rad na tekstu	X				
b) vježbe			X		
c) korekture		X			
d) prevođenje				X	
e) feedback		X			

25) Zastupljene vrste vježbi:

- d) vježbe pridruživanja
 g) ostalo: vježbe prevođenja

26) Zastupljenost navedenih medija u programu Byki prikazuje sljedeća tabela skalom:

- 1 – nezastupljenost medija,
 2 – slaba zastupljenost medija,
 3 - dobra zastupljenost medija,
 4 - vrlo dobra zastupljenost medija
 5 - odlična zastupljenost medija

	1	2	3	4	5
a) tekst	X				
b) zvuk		X			
c) slike		X			
d) video	X				
e) linkovi na druge sadržaje			X		

27) Zastupljene tekstne vrste:

nisu zastupljene tekstne vrste

28) Zastupljeni linkovi na:

- a) pomoć
- d) pregled vokabulara

3.1.2.1.2.   *Zaključak analize programa Byki*

Metoda poučavanja kojom se program Byki služi u poučavanju njemačkog kao stranog jezika identična je metodi programa Duolingo, a to je prevođenje. U oba se programa naglasak stavlja na prijevod pojedinih riječi i izraza s početnog jezika na ciljni i obratno. I dok program Duolingo obiluje raznovrsnim zadacima koji osiguravaju savladavanje jezičnog sadržaja, program Byki donosi samo dvije vrste zadataka - pogađanja i pisanja pojmova na zadanom jeziku. Sami zadaci, kao i cjelokupna struktura i dizajn navedenog programa izrazito su jednostavni i monotoni, što dovodi do nemotiviranosti korisnika za učenje. Velika je mana i neprisutnost gramatičkih i civilizacijskih sadržaja. Uvježbavanje četiriju jezičnih vještina također je na vrlo niskoj razini, a neke čak nisu ni zastupljene kao što je govorenje. Interaktivnost programa u vidu kvalitete feedbacka nije na visokoj razini jer program ne nudi objašnjenja i pravila kod netočnih odgovora, a kod nekih zadataka korisniku niti ne nudi feedback. Kao prednosti programa istakao bi se pregled vokabulara unutar svake lekcije, kao i poučavanje putem više medija – slike, teksta i zvuka. Prednost je i prisutnost auditivnih zapisa sa izgovorom pojedinih riječi i izraza kojima korisnik može manipulirati – usporavati ga ili ubrzavati. Nelinearnost programa također govori u prilog programu jer korisnik može učiti svojim tempom, kao i ponavljati pojedine zadatke i lekcije.

3.1.2.2.   *Deutsch.info*

Deutsch.info je internetski portal namijenjen učenju njemačkog jezika. Nastao je u studenom 2011. godine kao rezultat projekta osam inozemnih partnera, te se financira sredstvima Europske komisije u sklopu *Programa za cjeloživotno učenje*. Portal je namijenjen svima koji žele naučiti njemački jezik, osobito onima koji žele pronaći posao u Njemačkoj i Austriji: „Deutsch.info je namijenjen posloprimcima različitih kvalifikacija, studentima koji namjeravaju preseliti u Njemačku ili Austriju, svim ljudima kojima je njemački jezik potreban u poslu te učenicima, turistima i stanovnicima pograničnih područja.“⁷ Tako osim gramatike i vokabulara, portal donosi i lekcije iz kulture i društva (*njem. Landeskunde*). Lekcije se sastoje

---

⁷ Izvor: http://deutsch.info/files/press/press_kit/pressemappe_deutsch_info_hr.pdf

od multimedijskog sadržaja s raznolikim interaktivnim vježbama, te auditivnih i vizualnih materijala i različitih testova znanja.

Portal *deutsch.info* izrađen je u skladu sa *Zajedničkim europskim referentnim okvirom za jezike*. Stranica je dostupna na nekoliko jezika, među kojima je i hrvatski. Portal je moguće otvoriti pomoću web preglednika na računalu, tabletu ili mobitelu. Kako bi započeo učenje, korisnik se mora registrirati korisničkim imenom i lozinkom i tako kreirati svoj profil. Nakon registracije ili prijave, korisnik ima mogućnost odabira između tri razine učenja A1, A2 ili B1. Svaka se razina sastoji od nekoliko tematskih cjelina, koje su podijeljene na lekcije. Za potrebe ove analize, analizirat će se tečaj razine A1. Razina A1 sastoji se od sedam tematskih cjelina: *upoznavanje i predstavljanje; slobodno vrijeme & studij; odjeća boje i vremenske prilike; kupovina, jelo & piće; kod kuće i na poslu; biti na nekom mjestu; godišnji odmor i putovanja*. Svaka tematska cjelina ove razine podijeljena je na tri do šest lekcija. Tako se tematska cjelina odjeća, boje i vremenske prilike sastoji od četiri lekcije: „Ja vidim, ti ne vidiš...“; *U kupovini*; *Modni trendovi u poslovnom odijevanju* i *Loše vrijeme ne postoji, samo neprikladna odjeća*.

Slika 10: Program *deutsch.info* - prikaz lekcija tematske cjeline „*Odjeća, boje i vremenske prilike*“

Za potrebe ove analize odabrana je lekcija *U kupovini*. Ova se lekcija sastoji od 19 dijelova. U prvome se dijelu korisnik susreće s tekstom koji ga uvodi u jezični sadržaj koji će se učiti u toj lekciji. Tekst je pisan u obliku dijaloga između likova s kojima se korisnik susreće od samog početka tečaja tako da korisnik u svakoj lekciji prati nastavak priče tih likova. Svaki tekst je popraćen i odgovarajućim vizualnim zapisom, tako da korisnik može istodobno učiti i slušnim i vizualnim kanalom. Korisnik može slušati i naučiti pravilan

izgovor pomoću videa. Ukoliko korisnik ne razumije neku riječi ili rečenicu, može pokazivačem prijeći preko te rečenice kako bi mu se pokazao prijevod. Tekstovi su primjereni, a situacije bliske svima koji žele naučiti njemački jezik.

Razina A1 / Tema: Odjeća, boje i vremenske prilike

Lekcija 2 - U kupovini

1 / 19

Tekst

Heidi i Markus žele si kupiti nešto za ljeto. Dolaze u robnu kuću.

Frau bei der Information: Heidi: Entschuldigen Sie bitte, wo ist hier ein Modegeschäft? Ich suche ein Kleid.
Eine Boutique für Damen ist im ersten Stock und noch mehr Modegeschäfte finden Sie im zweiten Stock.
Heidi und Markus: Vielen Dank!

Heidi und Markus sind nun im Geschäft.

Verkäuferin: Kann ich Ihnen helfen?
Heidi: Ja, ich möchte ein Sommerkleid. Einfach, aber originell.
Verkäuferin: Hm, ja. Welche Größe haben Sie?
Heidi: 38.
Verkäuferin: Hier habe ich zwei neue Modelle. Dieses Kleid hier ist aus Seide und dieses Kleid ist aus E...
Heidi: Da, imaš pravo... s gefällt Ihnen?
Verkäuferin: Was meinst du, Markus?
Markus: Ja, du hast Recht.
Verkäuferin: Möchten Sie das Kleid anprobieren? Hier sind die Kabinen.
Heidi: Ja, ich probiere das Kleid gerne an. Ich brauche auch Schuhe. Haben Sie Schuhe?
Verkäuferin: Ja, natürlich. Welche Farbe möchten Sie? Gelb oder braun?
Heidi: Gelb mag ich lieber. Und diese Schuhe sind so elegant.
Verkäuferin: Möchten Sie auch diesen Schal und diesen Gürtel dazunehmen?
Heidi: Nein, ich nehme den Schal dazu, den Gürtel finde ich altmodisch und ziemlich teuer.
Markus: Du siehst super aus!
Verkäuferin: Ja, und wir haben dieses Modell nur einmal. Es ist also originell und exklusiv.
Heidi: Packen Sie das Kleid bitte ein. Nun habe ich keine Konkurrenz, nicht wahr, Markus?

Slika 11: Program deutsch.info - prikaz teksta i videa lekcije "U kupovini"

Kada je korisnik gotov s prvim dijelom lekcije, može ići na daljnje dijelove. Program je linearno građen, što znači da se dijelovi ne mogu preskakati. Iznimno je frustrirajuća navigacija između koraka jer korisnik mora dva puta pritisnuti gumb kako bi išao na daljnje dijelove. Velika je mana i to što se korisnik ne može vraćati na prethodne dijelove. Drugi dio lekcije „U kupovini“ sastoji se od popisa i prijevoda riječi i izraza koji su se pojavili u tekstu.

Razina A1 / Tema: Odjeća, boje i vremenske prilike

Lekcija 2 - U kupovini

2 / 19

Riječi i izrazi

Das Kleid gefällt mir besser. =	Ta mi se haljina više sviđa.
Das Kleid ist aus Seide. =	Ova je haljina od svile.
Du siehst super aus! =	Izgledaš super!
Gelb mag ich lieber. =	Draža mi je žuta.
Mehr Geschäfte sind im zweiten Stock. =	Više dućana se nalazi na drugom katu.
Welche Farbe möchten Sie? =	Koju boju želite?
Welche Größe haben Sie? =	Koju veličinu nosite?
Welches Kleid gefällt Ihnen? =	Koja Vam se haljina sviđa?

Vaš rezultat: 100%

Slika 12: Program deutsch.info - prikaz popisa riječi i izraza

U trećem se dijelu korisniku predstavljaju ciljevi lekcije pomoću ishoda učenja – što bi on nakon uspješnog završetka lekcije trebao znati. Tako je u fokusu ove lekcije da korisnik može navesti vrste materijala i izraziti koja mu se tkanina sviđa, a koja ne.

Razina A1 / Tema: Odjeća, boje i vremenske prilike

Lekcija 2 - U kupovini

3 / 19

U fokusu

1 navesti vrste materijala

	Dieses Kleid hier ist aus Seide.
	Und dieses Kleid ist aus Baumwolle.

2 (ocijeniti i kupiti odjeću) izraziti što nam se dopada, a što ne dopada

	Das Kleid aus Seide gefällt mir besser.
	Das Kleid aus Baumwolle finde ich langweilig.
	Den Gürtel finde ich altmodisch.
	Ich finde den Gürtel / das Kleid / die Jeans schön / altmodisch / teuer.

Slika 13: Program deutsch.info - prikaz ciljeva učenja

U sljedeća se četiri dijela lekcije obrađuje gramatički sadržaj – komparacija pridjeva i priloga, pokazne zamjenice (*dieser, diese, dieses*) u nominativu i akuzativu, pitanje *welch-* i rastavljivi glagoli. Sva gramatička pravila objašnjena su na hrvatskom jeziku te su potkrijepljena primjerima. U ovom dijelu nema zadataka na kojima bi korisnik odmah mogao izvježbati naučeno gradivo. Zadaci slijede u kasnijim dijelovima lekcije, kada se korisnik možda više neće sjećati pojedinih pravila što bi bio veliki nedostatak u dizajnu ovog portala.

Lekcija 2 - U kupovini

7 / 19

Gramatika: Rastavljivi glagoli

☐ Rastavljivi glagoli sastoje se od prefiksa i glagola.
 Prefiks je naglašen. U rječniku ćemo pronaći: **einkaufen**

Ich gehe gleich einkaufen.

Prefiks modificira značenje glagola. („Einpacken“ (upakirati, zapakirati) ima veze s „packen“ (pakirati). „Einkaufen“ (kupovati) ima veze s „kaufen“ (kupiti).)
 U prezentu i preteritu prefiks stoji na kraju rečenice.

Ich kaufe nicht so gern ein.
 Er sieht elegant aus.

☐ Prefiksi kod rastavljivih glagola:

ab-	abfahren	los-	losgehen
an-	ankommen, anprobieren	mit-	mitkommen, mitnehmen
auf-	aufstehen	nach-	nachmachen
aus-	austragen, aussehen	vor-	vorstellen
bei-	beibringen	zu-	zumachen, (da)zunehmen
ein-	einkaufen, einpacken		

Slika 14: Program deutsch.info - prikaz gramatičkog sadržaja

Nakon gramatičkog dijela, slijede zadaci za uvježbavanje gramatike i vokabulara. Ova lekcija tako ima 12 različitih zadataka. Podjednako su prisutni zadaci zatvorenog (zadaci višestrukog odabira, zadaci pridruživanja i sređivanja) i otvorenog tipa (zadaci dopunjavanja, zadaci kratkih odgovora, zadaci dugih odgovora). Zadaci su često popraćeni slikama i auditivnim materijalom, a upute su pisane na hrvatskom jeziku. U zadacima odabrane lekcije „U kupovini“ uvježbava se redom: neodređene zamjenice u nominativu (*ein/kein*), odabrane riječi i izrazi, pitanje *welch-* i pokazne zamjenice, komparacija pridjeva i priloga, određeni članovi u akuzativu, pridjevi koji opisuju odjeću, rod imenica (tkanina), čitanje s razumijevanjem na temelju teksta s početka lekcije te prezent rastavljivih glagola. Prednost ovih zadataka je što su oni mnogobrojni i raznovrsni, te korisnik odmah dobiva povratni odgovor o točnosti. Velika je mana zadataka to što se korisniku pri netočnom odgovoru ne prikaže pripadajuće pravilo niti točno rješenje. Korisnik mora sam doći do njega, što je iznimno teško s obzirom da mora sam pronaći određeno pravilo u izborniku *Gramatika*. U izborniku *Gramatika* nalaze se važna gramatička pravila podijeljena prema kategorijama riječi. Tako korisnik mora pretraživati te kategorije kako bi došao do pravila koje mu je potrebno. Sva su pravila objašnjena na hrvatskom jeziku i potkrijepljena primjerima što korisniku olakšava učenje.

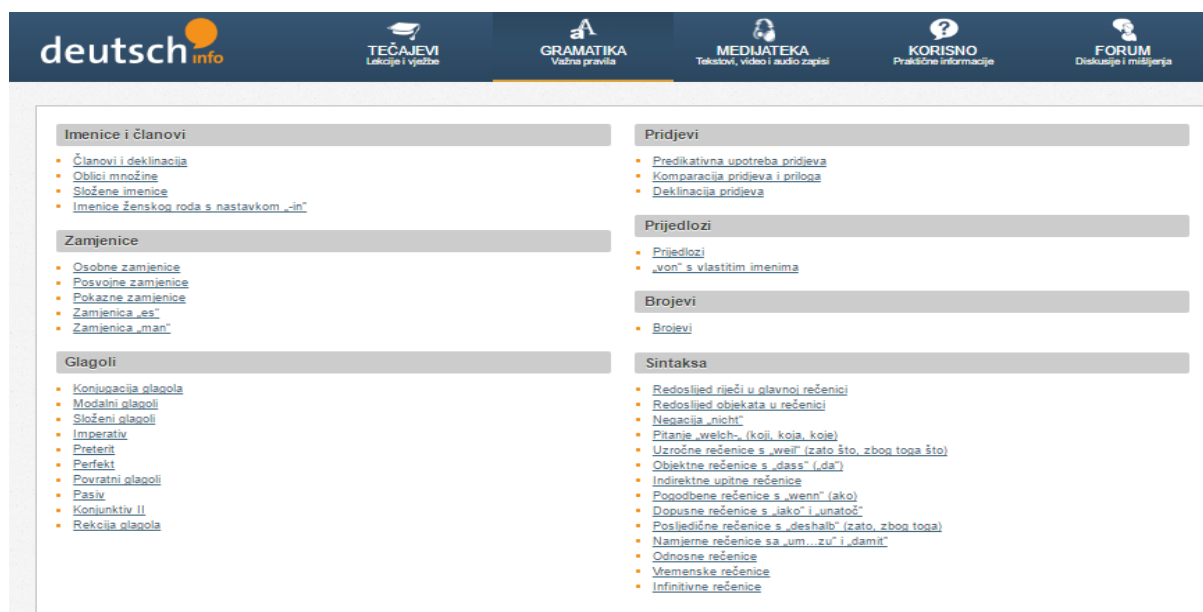
Nakon što korisnik riješi sve zadatke i završi s pojedinom lekcijom, portal mu prikaže postotak uspješnosti rješavanja te lekcije. Portal prati napredak korisnika i sprema njegove rezultate. Korisnik može više puta prolaziti kroz pojedine lekcije i rješavati zadatke, te na taj način poboljšati svoje učenje.

Sama se alatna traka portala *deutsch.info*, osim tečajeva na tri razine, sastoji i od izbornika: *Gramatika*, *Medijateka*, *Korisno* i *Forum*.

Slika 15: Program deutsch.info - prikaz alatne trake

Izbornik *Gramatika* donosi pregled gramatičkih pravila prema kategorijama riječi. Tako korisnik može pronaći sva gramatička pravila koja je naučio tokom svih tečajeva na jednome mjestu. Osim gramatičkih pravila za pojedine vrste riječi, tu se nalaze i pravila i za sintaksu njemačkog jezika. Kao što je već prije spomenuto, sva su pravila objašnjena na hrvatskom jeziku (tj. jeziku stranice koji korisnik može sam odabrati) i potkrijepljena primjerima.

Slika 16: Program deutsch.info - pregled gramatičkih pravila

U izborniku *Medijateka* korisnik može pronaći razne tekstove, auditivne i vizualne materijale koji mu mogu poslužiti kao dodatan materijal pri učenju i svladavanju

njemačkog jezika. Ti materijali su pretraživi prema raznim kriterijima, tako da svaki korisnik može pronaći nešto za sebe. Izbornik *Korisno* je prije svega namijenjen svima onima koji žele ići živjeti i raditi u Njemačku i Austriju. On donosi praktične informacije i savjete o načinu života i kulturi ovih zemalja kroz sedam potkategorija: *stanovanje, posao, obitelj i djeca, studij i stručno usavršavanje, novac i porezi, zdravstveno osiguranje te informacije za izbjeglice*. Forum služi za diskusiju i razmjenu mišljenja korisnika ovog portala o najrazličitijim temama. Na njemu korisnici mogu izmjenjivati iskustva, dijeliti savjete i povezati se sa drugim korisnicima.

3.1.2.2.1.   *Analitička matrica*

1. OPĆI PODACI

- 1) Naziv programa: Deutsch.info
- 2) Web stranica: <http://deutsch.info/>
- 3) Polazni jezik:
  - a) hrvatski
  - b) engleski
  - c) njemački
  - d) ostalo: arapski, španjolski, francuski, mađarski, litvanski, rumunjski, slovenski, turski, češki, grčki, esperanto, talijanski, poljski, slovački
- 4) Ciljna grupa:
  - c) odrasli
- 5) Zastupljeni stupnjevi učenja prema *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*:
  - a) A1
  - b) A2
  - c) B1

2. TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

- 6) Registracija:
  - a) potrebna
- 7) Instalacija programa:
  - b) ne

8) Plaćanje:

b) ne

3. STRUKTURA SADRŽAJA

9) Struktura sadržaja:

a) podjela po tematskim cjelinama i lekcijama

10) Umreženost sadržaja:

a) umrežen

4. CILJEVI

Zastupljenost navedenih ciljeva u programu deutsch.info prikazuje sljedeća tablica
skalom:

1 - nezastupljenost ciljeva,

2 - slaba zastupljenost ciljeva,

3 - dobra zastupljenost ciljeva,

4 - vrlo dobra zastupljenost ciljeva,

5 - odlična zastupljenost ciljeva

	1	2	3	4	5
11) Posredovanje izgovora:			X		
12) Posredovanje vokabulara:					X
13) Posredovanje gramatičkih fenomena:					X
14) Posredovanje fraza za jezične funkcije:				X	
15) Razvijanje komunikacijske vještine slušanja:		X			

16)Razvijanje komunikacijske vještine govorenja:	X				
17)Razvijanje komunikacijske vještine čitanja:				X	
18)Razvijanje komunikacijske vještine pisanja:		X			
19)Posredovanje kulturoloških sadržaja:				X	
20)Razvijanje strategija za učenje stranih jezika:				X	

5. SADRŽAJI UČENJA

21)Teme koje se obrađuju:

- a) obitelj
- b) svakodnevica
- c) obrazovanje
- d) posao i zanimanje
- e) slobodno vrijeme
- f) hobi i izlasci
- h) okolina
- i) kupovanje
- k) jelo i piće
- m) prirodna okolina

22) Koji se sadržaji prenose iz područja kulture i civilizacije njemačkoga govornog područja:

- a) društvo
- b) politika

- f) ostalo: stanovanje, obrazovanje i posao, novac
- 23) Koje su zemlje njemačkoga govornog područja zastupljene u sadržajima koji se prenose:
- a) Njemačka
- b) Austrija

6. METODE POSREDOVANJA

24) Zastupljenost navedenih metoda posredovanja jezičnog sadržaja u programu deutsch.info prikazuje sljedeća tablica skalom:

- 1 – nezastupljenost metoda,
 2 - slaba zastupljenost metoda,
 3 - dobra zastupljenost metoda,
 4 - vrlo dobra zastupljenost metoda,
 5 - odlična zastupljenost metoda

	1	2	3	4	5
a) rad na tekstu			X		
b) vježbe					X
c) korekture					X
d) prevođenje			X		
e) feedback			X		

25) Zastupljene vrste vježbi:

- a) vježbe dopunjavanja
 b) vježbe transformacije
 c) vježbe supstitucije
 d) vježbe pridruživanja
 e) vježbe umetanja
 f) vježbe odabira

26) Zastupljenost navedenih medija u programu deutsch.info prikazuje sljedeća tabela skalom:

- 1 – nezastupljenost medija,
 2 – slaba zastupljenost medija,
 3 - dobra zastupljenost medija,

4 - vrlo dobra zastupljenost medija

5 - odlična zastupljenost medija

	1	2	3	4	5
a) tekst				X	
b) zvuk					X
c) slike			X		
d) video				X	
e) linkovi na druge sadržaje				X	

27) Zastupljene tekstne vrste:

- e) sastavak
- i) dijalog
- j) razgovor
- q) ostalo: obavijest, razglednica

28) Zastupljeni linkovi na:

- a) pomoć
- c) pregled gramatike
- f) ostalo: medijateka, praktične informacije o Austriji i Njemačkoj, forum

3.1.2.2.2.   *Zaključak analize programa deutsch.info*

Najveće prednosti programa deutsch.info su raznovrsnost medija kojim se prenose sadržaji, brojnost i raznovrsnost zadataka, pregled važnih gramatičkih pravila na jednom mjestu, pregled i prijevod važnih riječi i izraza unutar svake lekcije, zastupljenost informacija o životu, kulturi i društvu u Austriji i Njemačkoj, teme i situacije koje se obrađuju temelje se na stvarnim životnim situacijama, uvežbavanje i svladavanje pravilnog izgovora riječi i rečenica, preglednost korisničkog sučelja, praćenje napretka korisnika, te postojanje dodatnih materijala za učenje i svladavanje njemačkog jezika. Sadržaji su prilagođeni navedenoj ciljnoj grupi, te su bliske korisniku. Program potiče i prati napredak korisnika, te ga na taj način motivira na poboljšanje rezultata vlastitog učenja. Međutim, portal ima i neke mane koje

ostavljaju mjesta za daljnji napredak, a to su: linearnost u dizajnu programa, loša navigacija unutar dijelova lekcija, nedovoljno pomoći pri povratnom odgovoru programa o rješenju zadataka, zastupljenost i uvježbavanje samo vještina čitanja i pisanja, malobrojnost različitih vrsta tekstova te nepostojanje jedinstvenog popisa riječi i izraza.

3.1.2.3. Duolingo

Još jedna, iznimno popularna internetska platforma namijenjena besplatnom učenju jezika, svakako je Duolingo. S više od sto milijuna korisnika, Duolingo je postao najpopularniji program za besplatno online učenje stranog jezika. Duolingo svojim korisnicima nudi učenje 54 različita strana jezika putem 23 jezika, te neprestano širi svoju ponudu. Govornicima engleskog jezika tako je dostupno učenje španjolskog, francuskog, njemačkog, talijanskog, portugalskog, nizozemskog, švedskog, irskog, turskog, danskog, ruskog, norveškog, esperanta, ukrajinskog, poljskog, velškog, vijetnamskog, mađarskog, grčkog, češkog, hebrejskog, rumunjskog, swahilija, hindi, klingonskog, korejskog i indonezijskog jezika. Ponuda za govornike njemačkog jezika je nešto manja trenutačno, te uključuje samo engleski, francuski i španjolski.⁸

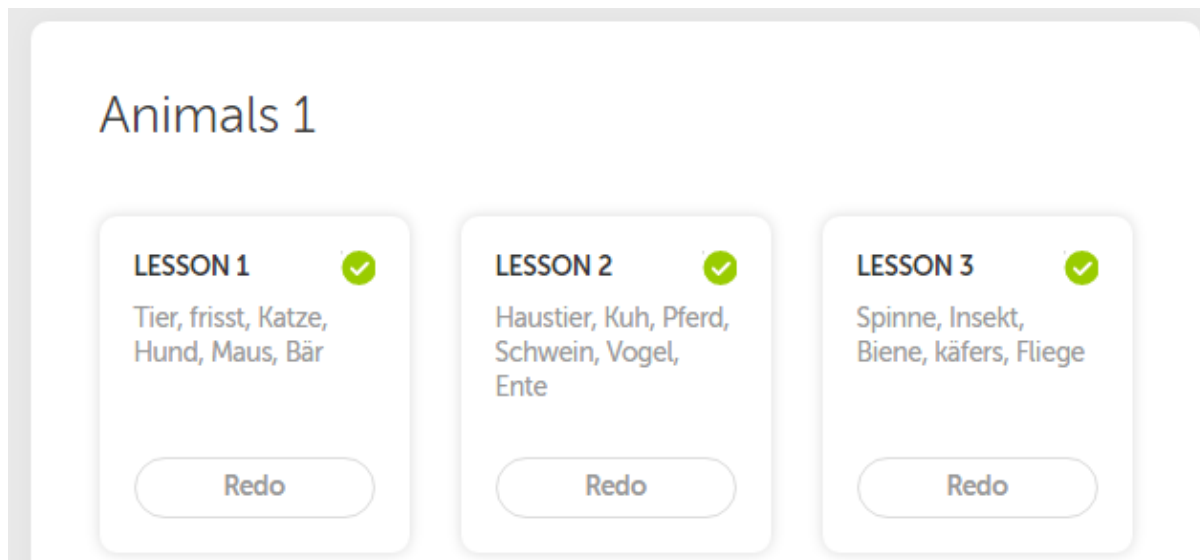
Korisnik može koristiti ovu aplikaciju na svojem mobitelu ili tabletu, ali i putem računala putem web preglednika. Kako bi koristio Duolingo, korisnik se ne treba nužno registrirati na stranicu i kreirati korisnički račun, no ukoliko to ne učini, program neće pratiti njegov napredak. Nakon kreiranja korisničkog računa korisnik sam odabire jezik kojeg želi učiti, ali i jezik na kojem želi taj strani jezik učiti. Kako na Duolingu još nije dostupan hrvatski jezik, za potrebe ove analize odabrano je učenje njemačkog jezika putem engleskog.

Sam je tečaj građen linearno, tako da korisnik mora po redu prolaziti cjeline koje su izrađene prema težini gradiva, ali i prema leksičkim i gramatičkim temama. Za sada postoji stotinjak cjelina koje su podijeljene na osam razina. Korisnik ne mora nužno prolaziti sve cjeline neke razine, već može probati riješiti zajednički ispit tih cjelina i na taj način uspješno proći tu razinu. Navedeno se svakako preporuča korisnicima koji već imaju neko znanje njemačkog jezika.

---

⁸ Izvor: <https://www.duolingo.com/>

Za potrebe ove analize odabrana je cjelina *Animals 1*. Ta se cjelina sastoji od tri lekcije u kojima će se naučiti sljedeće riječi: *Tier, frisst, Katze, Hund, Maus, Bär, Haustier, Kuh, Pferd, Schwein, Vogel, Ente, Spinne, Insekt, Biene, Käfer, Fliege*. Navedeni je vokabular temelj na kojem se zasnivaju pojedini zadaci unutar lekcija.

Slika 17: Program Duolingo - prikaz lekcija i vokabulara cjeline *Animals 1*

Odabirom cjeline korisniku se prikazuje popis riječi koje će naučiti u pojedinoj lekciji, ali i pregled gramatičkih pravila zajedno s dodatnim savjetima i komentarima na koje bi korisnik trebao pripaziti prilikom učenja. Tako se u ovoj lekciji objašnjava razlika između glagola *essen* i *fressen* te prikazuje konjugacija glagola *fressen*. Sva su pravila i savjeti pisani na engleskom jeziku (tj. jeziku koji korisnik sam odabere; hrvatski jezik još nije dostupan) te su potkrijepljeni primjerima.

Tips and notes

Unlike English, German has two similar but different verbs for **to eat**: **essen** and **fressen**. The latter is the standard way of expressing that an animal is eating something. Be careful **not** to use **fressen** to refer to humans – this would be a serious insult. Assuming you care about politeness, we will not accept your solutions if you use **fressen** with human subjects.

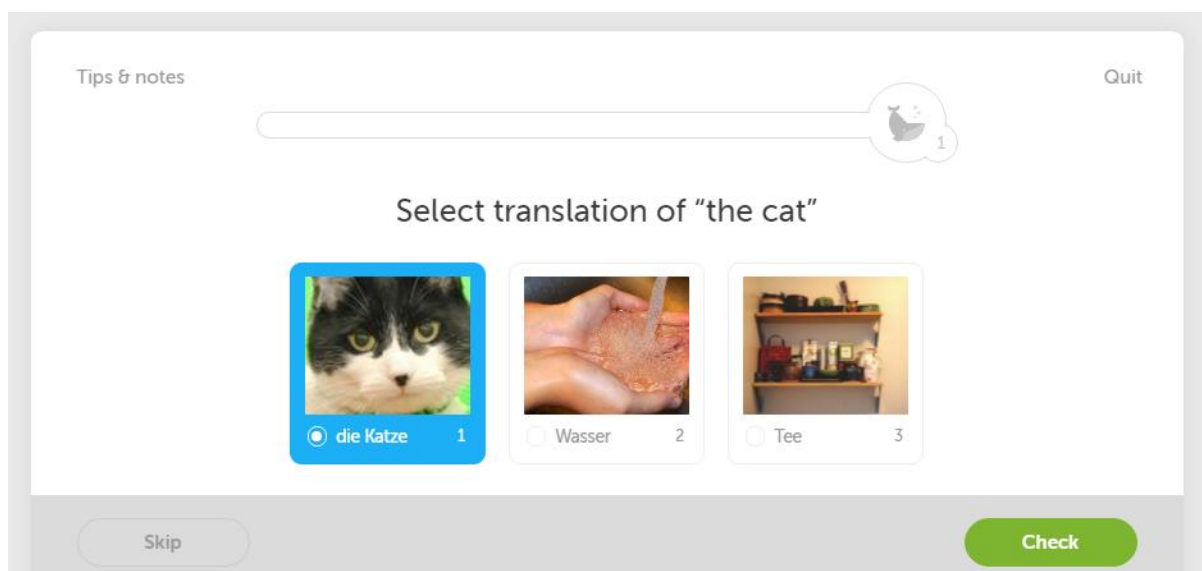
The most common way to express that a human being is eating something is the verb **essen**. It is not wrong to use it for animals as well, so we will accept both solutions. But we strongly recommend you accustom yourself to the distinction between **essen** and **fressen**.

Fortunately, both verbs are conjugated very similarly:

essen	fressen (for animals)
<i>ich esse</i>	<i>ich fresse</i>
<i>du isst</i>	<i>du frisst</i>
<i>er/sie/es isst</i>	<i>er/sie/es frisst</i>
<i>wir essen</i>	<i>wir fressen</i>
<i>ihr esst</i>	<i>ihr fresset</i>
<i>sie/Sie essen</i>	<i>sie/Sie fressen</i>

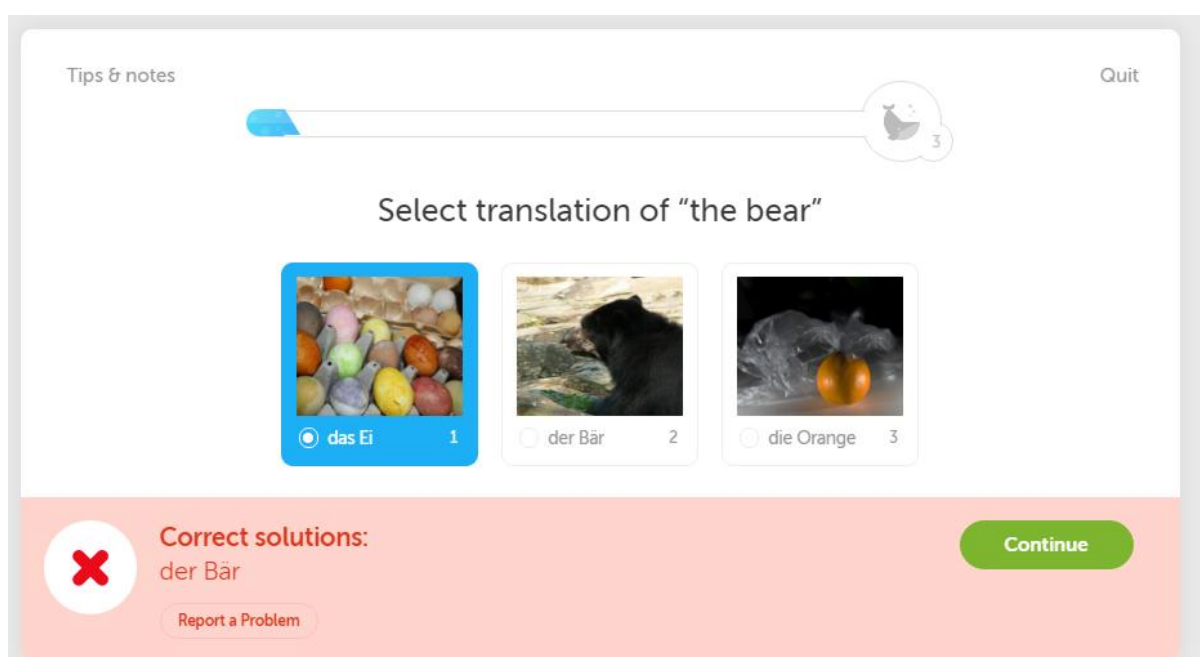
Slika 18: Program Duolingo - prikaz gramatičkih pravila

Lekcije se baziraju na prijevodu s jednog jezika na drugi. Na početku svake lekcije uvode se nove riječi pomoću slika i naziva na engleskom jeziku. Kada korisnik odabere neki pojam na njemačkom jeziku, može čuti i njegov pravilan izgovor.

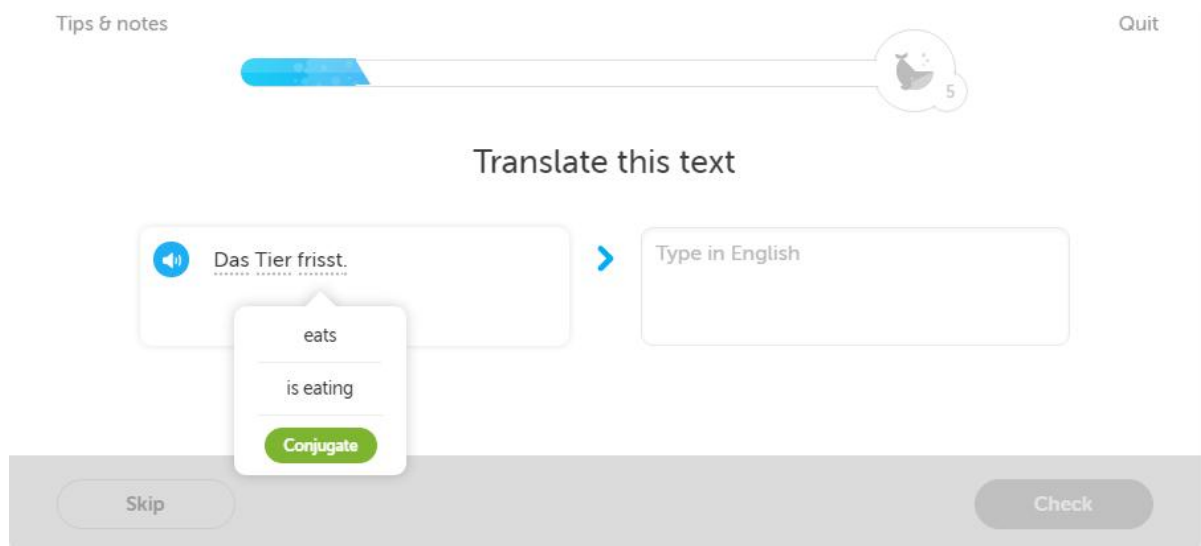
Slika 19: Program Duolingo - prikaz uvođenja novih riječi

Odabirom odgovora i pritiskom tipke *check* korisniku se prikazuje povratna informacija o točnosti odgovora. Ukoliko je njegov odgovor netočan, Duolingo prikazuje korisniku točan odgovor. Ukoliko je korisnikov odgovor točan, korisnik dalje napreduje u rješavanju lekcije. Točnost, tj. netočnost odgovora uvjetuje duljinu lekcije; drugim riječima, što je više negativnih odgovora, to će lekcija duže trajati. Napredak kroz lekciju korisnik može pratiti plavom popunom bijelog okvira koji se nalazi na sredini korisničkog sučelja unutar pojedine lekcije.

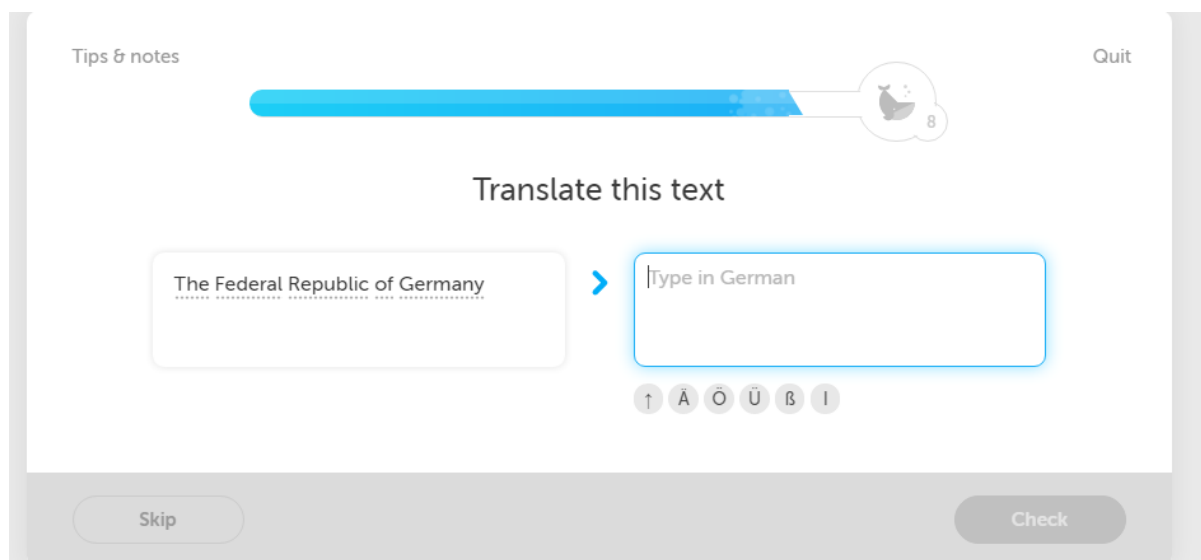

Slika 20: Program Duolingo - prikaz netočnog odgovora

Osim odabira ispravnih pojmova na njemačkom jeziku, korisnik mora unutar jedne lekcije i prevoditi cijele rečenice s njemačkog jezika na engleski i obratno. Pri tome mu je od velike pomoći mogućnost prikaza prijevoda pojedinih riječi u početnoj rečenici tako da pokazivačem miša prijeđe preko njih.

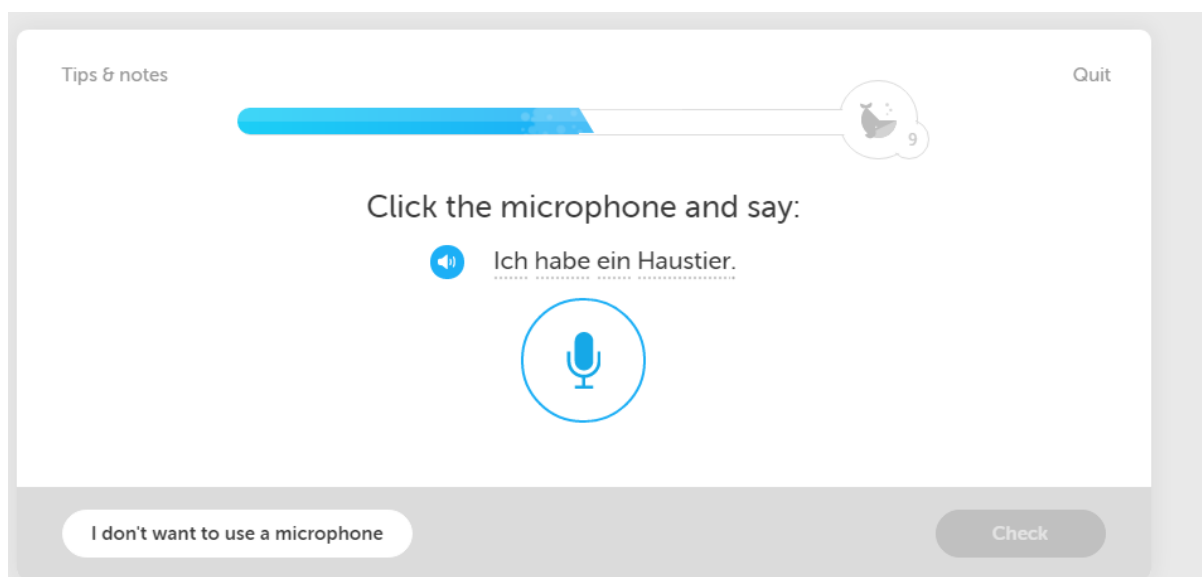

Slika 21: Program Duolingo - prikaz prijevoda pojedinih riječi kao pomoć pri rješavanju zadataka

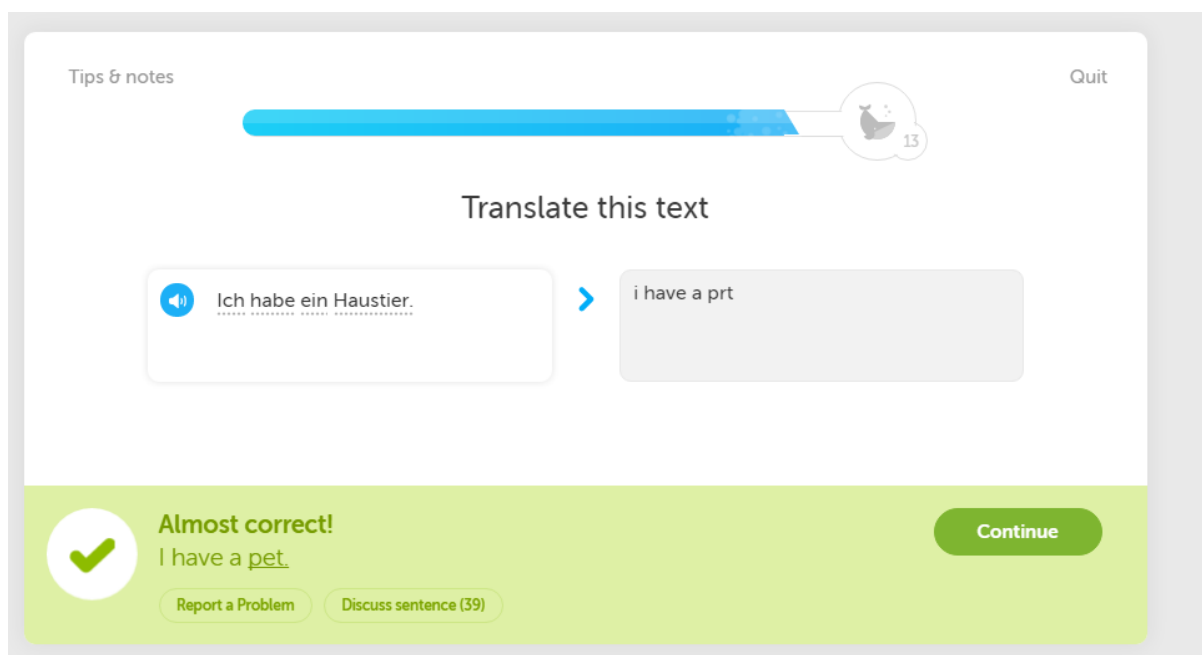
Slika 22: Program Duolingo - prikaz zadatka prijevoda s engleskog jezika na njemački

Uz vještine prijevoda, Duolingo poučava i pravilnom izgovoru riječi i rečenica. Tako korisnik ima mogućnost unosa izgovora neke riječi ili rečenice, a program procesom obrade riječi ocjenjuje njegov izgovor. Ukoliko korisnik nema mikrofona ili ne želi riješiti takav zadatak, može ga preskočiti i rješavati daljnje zadatke unutar te lekcije.

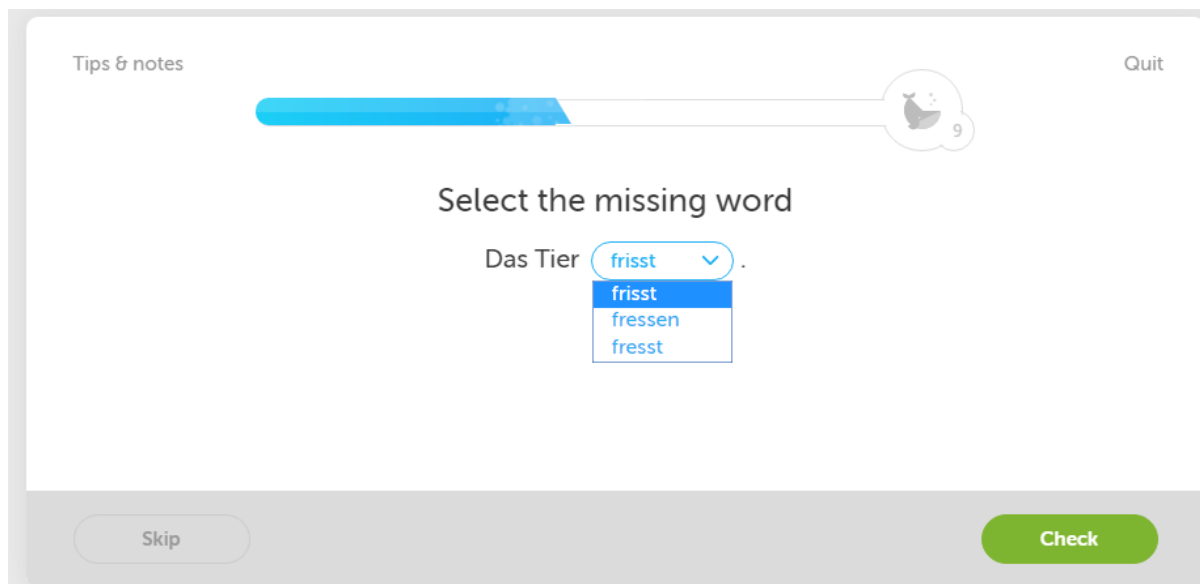
Slika 23: Program Duolingo - prikaz zadatka izgovora

Velika prednost Duolingo je ta što osim obrade riječi program prepoznaje i slučajne pogreške u pisanju, takozvane tipfelere. Ukoliko korisnik utipka pogrešno neku riječ, njegov odgovor će se priznati te će mu program ukazati na pogrešku u pisanju. To vrijedi i za pogreške u pisanju imenica u njemačkom jeziku – ukoliko ih korisnik upiše malim slovima, program će mu priznati odgovor, ali ga upozoriti na to da se sve imenice u njemačkom jeziku pišu velikim slovom.

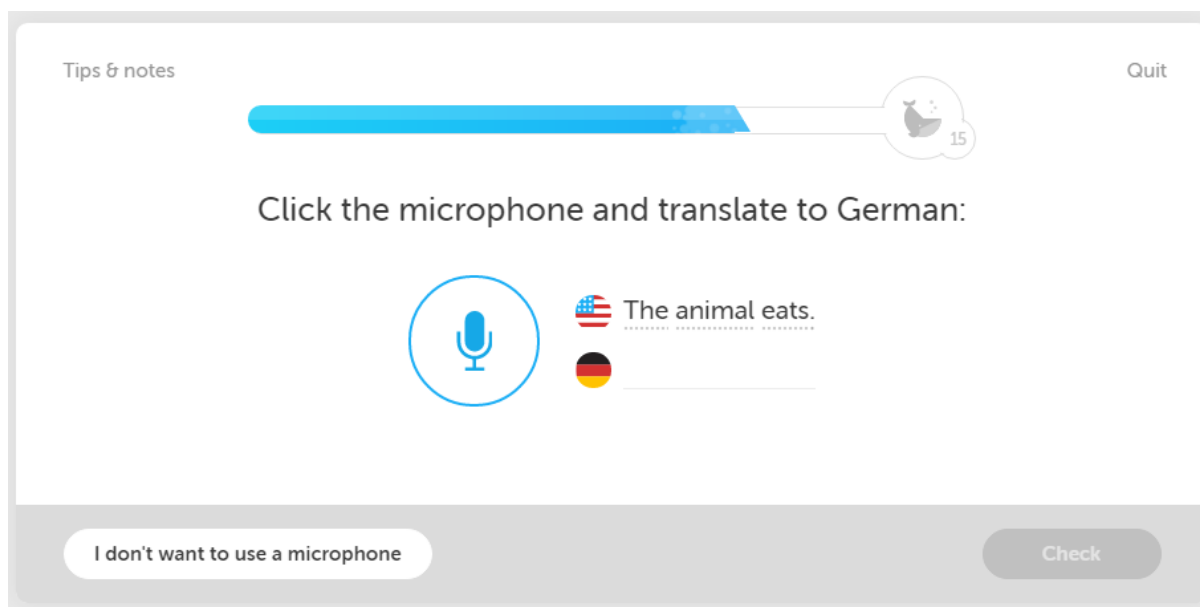

Slika 24: Program Duolingo - prikaz pogreške u pisanju

Zadaci koji se pojavljuju u ovom programu su otvorenog i zatvorenog tipa. Od zadataka otvorenog tipa tako imamo zadatke dosjećanja i nadopunjavanja, a od zadataka zatvorenog tipa zadatke višestrukog izbora. Osim zadataka pisanih prijevoda i odabira ispravnih pojmova, postoje i zadaci odabira pravilnog gramatičkog oblika, usmenog prijevoda te diktat – pravilno pisanje izgovorenih oblika.

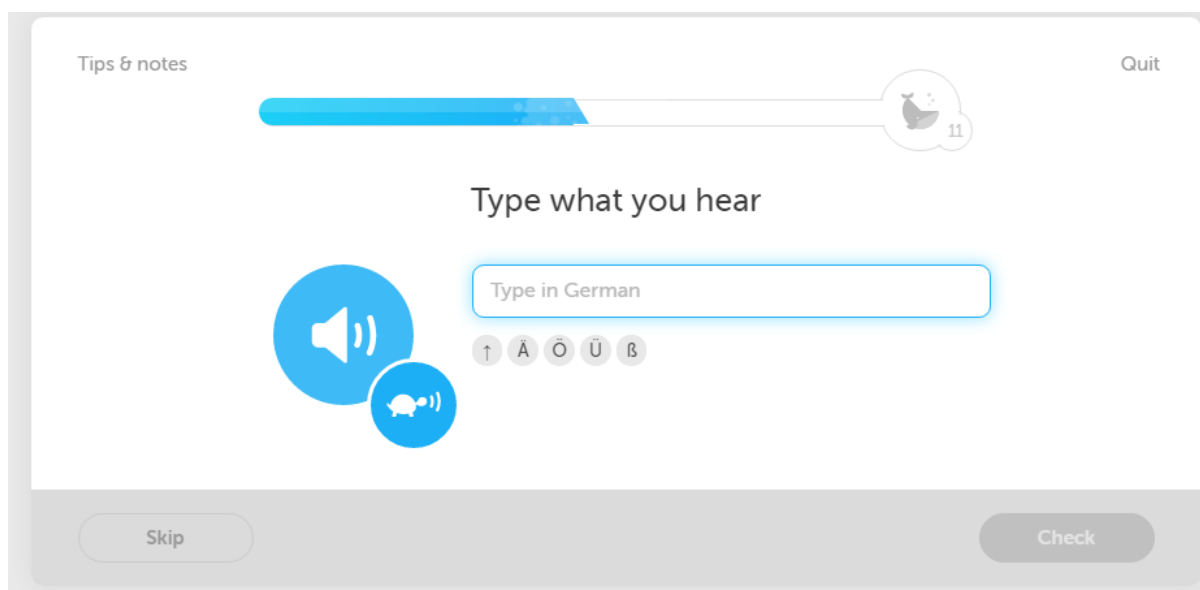

Slika 25: Program Duolingo - prikaz zadatka odabira ispravnog gramatičkog oblika

Slika 26: Program Duolingo - prikaz zadatka usmenog prijevoda

Slika 27: Program Duolingo - prikaz diktata

Nakon što korisnik riješi sve lekcije jedne tematske cjeline, otvaraju mu se daljnje cjeline koje može prolaziti. Uspješnim rješavanjem pojedinih lekcija, korisnik sakuplja virtualne bodove, takozvane Lingote koje može koristiti u virtualnoj trgovini za kupovanje određenih pogodnosti.

Program Duolingo prati napredak korisnika i podsjeća ga svakodnevno na učenje jezika. Ukoliko korisnik nije aktivan dulje vrijeme, njegov napredak pada.

Slika 28: Program Duolingo - prikaz alatne trake

Glavna alatna traka programa ima pet izbornika. Na izborniku *Home* prikazuju se tečajevi koje korisnik uči. Izbornik *Words* donosi popis njemačkih riječi s prijevodom koje je korisnik do određenog trenutka naučio. Uz popis riječi dolazi i pregled o vrsti pojedine riječi kao i vrijeme zadnjeg uvježbavanja te riječi i izračunata razina njene usvojenosti. Izbornik *Activity* donosi podatke o aktivnosti korisnika i njegovih prijatelja. Svaki se korisnik naime može povezati sa svojim prijateljima koji su također aktivni na Duolingu te može pratiti njihov napredak u učenju. Izbornik *Discussion* je forum na kojem korisnici Duolinga raspravljaju o različitim temama i razmjenjuju mišljenja i savjete. Posljednji izbornik naziva *Immersion* donosi projekt zajedničkog prijevoda korisnika Duolinga. Korisnici ovog

programa mogu zajednički surađivati na prijevodu brojnih književnih i drugih tekstova s jednog jezika na drugi te međusobno ocjenjivati svoje prijevode.

German words learned

865 Words

Word	Part of speech	Last practiced ▾	Strength
die *****	Determiner	46 minutes ago	
das *****	Determiner	46 minutes ago	
Brot *****	Noun	46 minutes ago	
hat *****	Verb	46 minutes ago	
haben *****	Verb	46 minutes ago	
wir *****	Pronoun	46 minutes ago	
Schwein *****	Noun	46 minutes ago	
Pferd *****	Noun	46 minutes ago	
Haustier *****	Noun	46 minutes ago	
Fliege *****	Noun	46 minutes ago	
Biene *****	Noun	46 minutes ago	

Slika 29: Program Duolingo - prikaz popisa riječi

3.1.2.3.1. Analitička matrica

1. OPĆI PODACI

- 1) Naziv programa: Duolingo
- 2) Web stranica: <https://www.duolingo.com/>
- 3) Polazni jezik:
  - b) engleski
- 4) Ciljna grupa:
  - b) mladi

c) odrasli

5) Stupanj učenja prema *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*:
podatak nije naveden

2. TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

6) Registracija:

a) potrebna

7) Instalacija programa:

b) ne

8) Plaćanje:

b) ne

3. STRUKTURA SADRŽAJA

9) Struktura sadržaja:

b) podjela po semantičkim područjima

10) Umreženost sadržaja:

a) umrežen

4. CILJEVI

Zastupljenost navedenih ciljeva u programu Duolingo prikazuje sljedeća tablica
skalom:

1 - nezastupljenost ciljeva,

2 - slaba zastupljenost ciljeva,

3 - dobra zastupljenost ciljeva,

4 - vrlo dobra zastupljenost ciljeva,

5 - odlična zastupljenost ciljeva

	1	2	3	4	5
11) Posredovanje izgovora:					X
12) Posredovanje vokabulara:					X
13) Posredovanje gramatičkih			X		

fenomena:					
14)Posredovanje fraza za jezične funkcije:			X		
15)Razvijanje komunikacijske vještine slušanja:			X		
16)Razvijanje komunikacijske vještine govorenja:		X			
17)Razvijanje komunikacijske vještine čitanja:		X			
18)Razvijanje komunikacijske vještine pisanja:				X	
19)Posredovanje kulturološki specifičnih sadržaja:		X			
20)Razvijanje strategija za učenje stranih jezika:			X		

5. SADRŽAJI UČENJA

21)Teme koje se obrađuju:

- a) obitelj
- b) svakodnevnica
- c) obrazovanje
- d) posao i zanimanje

- e) slobodno vrijeme
- f) hobi i izlasci
- g) blagdani
- h) okolina
- i) kupovanje
- k) jelo i piće
- l) zdravlje i njega tijela
- m) prirodna okolina
- o) banka i novac
- p) ostalo: sport, znanost i tehnologija, kultura i umjetnost

22) Koji se sadržaji prenose iz područja kulture i civilizacije njemačkoga govornog područja:
ne prenose se takvi sadržaji

23) Koje su zemlje njemačkoga govornog područja zastupljene u sadržajima koji se prenose:
ne prenose se takvi sadržaji

6. METODE POSREDOVANJA

24) Zastupljenost navedenih metoda posredovanja jezičnog sadržaja u programu Duolingo prikazuje sljedeća tablica skalom:

- 1 – nezastupljenost metoda,
- 2 - slaba zastupljenost metoda,
- 3 - dobra zastupljenost metoda,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost metoda,
- 5 - odlična zastupljenost metoda

	1	2	3	4	5
a) rad na tekstu	X				
b) vježbe			X		
c) korekture			X		
d) prevođenje					X
e) feedback				X	

25) Zastupljene vrste vježbi:

- a) vježbe dopunjavanja
- f) vježbe odabira
- g) ostalo: vježbe prevođenja

26) Zastupljenost navedenih medija u programu Duolingo prikazuje sljedeća tabela skalom:

- 1 – nezastupljenost medija,
- 2 – slaba zastupljenost medija,
- 3 - dobra zastupljenost medija,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost medija
- 5 - odlična zastupljenost medija

	1	2	3	4	5
f) tekst	X				
g) zvuk				X	
h) slike			X		
i) video	X				
j) linkovi na druge sadržaje				X	

27) Zastupljene tekstne vrste:

nisu zastupljene tekstne vrste

28) Zastupljeni linkovi na:

- a) pomoć
- d) pregled vokabulara
- f) ostalo: link na zajednički projekt korisnika

3.1.2.3.2. Zaključak analize programa Duolingo

Najveća prednost programa Duolingo je to što u velikoj mjeri iskorištava mogućnosti računala kao medija učenja. Zadaci izgovora, tj. obrade govora korisnika vrlo su uspješni i motiviraju korisnika. Sama metoda učenja na kojoj počiva ovaj program donosi inovaciju u učenju jezika. Svi se zadaci temelje na uspješnom prijevodu s jednog jezika na drugi što od

korisnika zahtijeva savršeno poznavanje početnog jezika. Veliki broj jezičnih i gramatičkih tema kao i pripadajućih zadataka, ali i visoka interaktivnost programa u vidu kvalitetnog feedbacka i mogućnosti unosa i analize korisnikova govora podižu kvalitetu programa. Program Duolingo osmišljen je poput igre; apsolviranjem pojedine lekcije korisnik dobiva bodove koji zatim sakuplja i na taj se način natječe s prijateljima. Iz tog je razloga ovaj program iznimno motivirajući za korisnike. Raznovrsnost i mnogobrojnost zadataka unutar jedne lekcije osigurava da korisnik uvježbavanjem te lekcije savlada i nauči vokabular i gramatičke strukture na kojima se temelje ti zadaci. Velika su prednost i dodatni testovi kojima korisnik može usavršiti naučene vještine, te pregled riječi i gramatičkih pravila unutar pojedinih cjelina. S tehnološkog aspekta, Duolingo je pregledan program s linearnim dizajnom, kojim korisnik donekle može sam upravljati.

Najveći nedostaci programa su to što se prije svega koncentrira na vještine pravilnog izgovora i prijevoda, te su u većoj mjeri zapostavljene vještine čitanja, pisanja i govorenja. Osim toga, program ne donosi nikakve informacije o kulturi i društvu zemalja njemačkoga govornog područja, niti korisnik ima mogućnost učenja putem različitih medija – prisutne su samo auditivne snimke i slike.

3.1.2.4. *Babbel*

Jezični portal Babbel nastao je 2007. godine s glavnim ciljem lakšeg, uspješnijeg i lako dostupnog učenja jezika. Glavna vizija koja se krije u pozadini Babbela je da svatko može sam učiti strani jezik u današnje doba, bilo kod kuće na osobnom računalu ili u pokretu na mobitelu ili tabletu. Za to nam učenje nije potrebno puno vremena, dovoljno je samo 10 do 15 minuta dnevno.⁹

Na portalu Babbel je za sada dostupno 14 tečajeva na 7 različitih jezika. Tako putem Babbela možemo učiti njemački, danski, nizozemski, engleski, francuski, indonezijski, talijanski, norveški, poljski, portugalski, ruski, španjolski, švedski i turski.

Tečajevi njemačkog kao stranog jezika na programu Babbelu dostupni su putem njihove web stranice. Uz računalo, pametni telefon ili tablet, korisnik mora imati i neprestani pristup internetu kako bi upisao tečajeve stranog jezika na navedenom programu. Tečajevi jezika nisu u potpunosti besplatni, no korisnik može na tjedan dana dobiti besplatan pristup svim tečajevima programa. Jezici na kojima je dostupno učenje njemačkog jezika su engleski,

---

⁹ Izvor: <http://about.babbel.com/en/>

španjolski, francuski, talijanski, portugalski i švedski. Za potrebe ove analize odabran je tečaj njemačkog jezika na engleskom jeziku. Tečajevi njemačkog kao stranog jezika dostupni na Babbelu su tečajevi za početnike, za napredne korisnike, za uvježbavanje gramatike, za uvježbavanje poslovnog njemačkog, za uvježbavanje vještina slušanja i govorenja, za uvježbavanje vještina čitanja i pisanja, za informiranje o zemljama njemačkog govornog područja i tradiciji, za uvježbavanje fraza i idioma, te za uvježbavanje riječi i rečenica.

Kako je broj tečajeva njemačkog jezika na Babbelu brojan, za potrebe ove analize odabran je tečaj za početnike. Tečaj za početnike sastoji se od šest dijelova, od kojih svaki ima po nekoliko lekcija. Te se lekcije sastoje od tri dijela. Kod prikaza svake lekcije nalazi se kratki pregled gradiva koji će se učiti u njoj. Za potrebe ove analize iz trećeg dijela početnog tečaja njemačkog kao stranog jezika odabrana je lekcija *Kann ich Ihnen helfen?* u kojoj će korisnici usvojiti sljedeće gradivo: boje, nazive za razne oblike odjeće, deklinaciju pridjeva nakon određenog člana u nominativu i akuzativu i pitanja s upitnom riječju *welch-*.

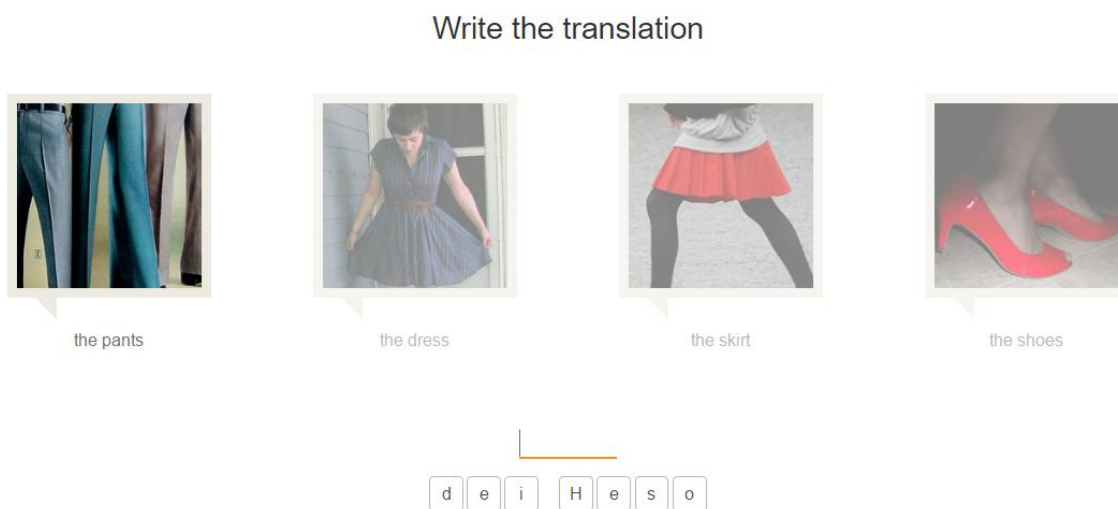
	Kann ich Ihnen helfen? Part 1 Can I help you? Here you'll learn: the names of various clothes - different colors - the definite accusative form of adjectives	Start
	Kann ich Ihnen helfen? Part 2 Can I help you? Here you'll learn: more vocabulary about clothing - asking and answering questions with <i>welche/r/s</i>	Start
	Kann ich Ihnen helfen? Review Can I help you? Here you'll review: the vocabulary of the previous two lessons - the definite accusative form of adjectives - the use of <i>welche/r/s</i>	Start

Slika 30: Program Babbel - pregled lekcije *Kann ich Ihnen helfen?* početnog tečaja njemačkog kao stranog jezika

Za pokretanje pojedinog dijela lekcije, korisnik mora pritisnuti tipku *Start*. Nakon toga kreću sami zadaci. Na početku lekcije program pomoću slika i auditivnih zapisa izgovora korisnika poučava nekoliko ključnih riječi; u prvom dijelu ove lekcije to su riječi: *das Kleid, der Rock, die Hose, die Schuhe, schwarz, weiß, blau i rot*. Korisnikov zadatak je pravilno

izgovaranje navedenih riječi. Program zatim snima korisnikov izgovor, te ga obrađuje i korisniku daje povratni odgovor. Nakon toga se korisniku prikazuju njemački nazivi tih riječi, a on mora odabrati točnu sliku i engleski prijevod. Sljedeći zadatak je samostalno pisanje njemačkog naziva riječi na temelju slike i engleskog prijevoda. Korisnik pri tome ima pomoć u obliku premetaljke na njemačkom (*Slika 31*).

Slika 31: Program Babbel - primjer zadatka nadopunjavanja

Nakon što je korisnik naučio i izvježbao navedene riječi, slijedi konkretna primjena tih riječi u rečenicama. Tako korisnici u primjeru na *Slici 32* moraju nadopuniti dijalog u trgovini odjećom između kupca i prodavača riječima naučenim u prethodnim zadacima. Program im i dalje pruža pomoć u obliku premetaljke. Korisnik nakon svakog točnog odgovora ima priliku čuti izgovor pojedine rečenice.

Complete the dialogue

Sandra is in a clothing store. She wants a new outfit for a wedding. The shop assistant tries to help her.

Guten Tag. Kann ich Ihnen helfen?
Hello. Can I help you?

Ich suche etwas für eine Hochzeit. Ich mag die Hose hier.
I'm looking for something for a wedding. I like these pants here.

Ja, die schwarze Hose ist schön. Aber vielleicht ist schwa zu dunkel für eine Hochzeit ...
Yes, the black pants are beautiful. But perhaps black is too dark for a wedding...

s

c

h

a

w

z

r

Slika 32: Program Babbel - primjer zadatka nadopunjavanja u obliku dijaloga

U dijalogu se također pojavljuju i gramatičke strukture koje se kasnije objašnjavaju. U ovome primjeru je to deklinacija pridjeva nakon određenog člana u nominativu. Sva su pravila pisana na engleskom jeziku i potkrijepljena primjerima.

Adjective endings in the nominative

Just as the endings of articles change, so do the endings of adjectives. In the *nominative singular*, all adjectives following a definite article (der, die, das) end in **-e**.

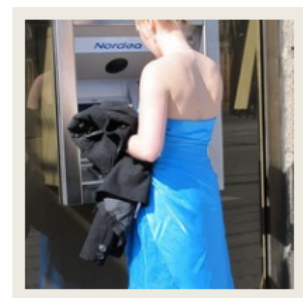
der weiße Rock ⇌

die schwarze Hose ⇌

das blaue Kleid ⓘ ⇌

In the nominative plural, adjectives always end in **-en**.

die schönen Schuhe ⇌

Continue

Slika 33: Program Babbel - prikaz primjera gramatičkog pravila

Zatim slijedi uvježbavanje navedenih gramatičkih struktura u zadacima nadopunjavanja (na temelju engleskog prijevoda), pa se ponovo ponavljaju koraci od početka, ali ovoga puta s novim riječima i novim gramatičkim strukturama (deklinacija pridjeva nakon određenog člana u akuzativu). Na kraju prvog dijela lekcije korisnici moraju još jednom proći kroz sva naučena gramatička pravila i izvježbati ih na temelju zadataka nadopunjavanja.

Drugi dio lekcije koncipiran je na isti način kao i prvi, ali s novim riječima i novim gramatičkim strukturama i pravilima. U trećem dijelu lekcije ponavlja se gradivo naučeno u prva dva dijela. Tu se pojavljuju zadaci odabira točnog odgovora, dovođenja rečenica u pravilan redoslijed, slušanja rečenica i nadopunjavanja s ključnim riječima, povezivanja, i nadopunjavanja ključnim riječima pomoću prevođenja na engleski jezik.

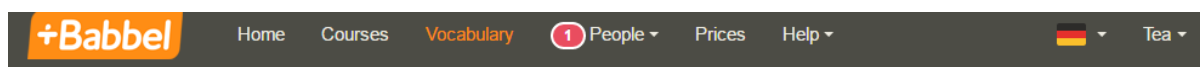
Korisnik može bilo kojim redoslijedom rješavati pojedine dijelove lekcije i na taj način učiti vlastitim tempom. Iznimno je loša navigacija unutar pojedinih dijelova lekcija; korisnik se ne može vraćati unazad niti preskakati pojedine zadatke, već ih mora rješavati po redu, a ta je linearnost ponekad iznimno frustrirajuća za korisnika. Interakcija između korisnika i programa je na visokoj razini; program korisniku odmah daje povratne informacije o točnosti njegovih odgovora na način da se svi točni odgovori oboje zelenom bojom, dok netočni crvenom. Kod netočnih odgovora program zahtijeva od korisnika da ih ispravi tako što mu pruža pomoć u obliku prikaza točnog odgovora kojeg on zatim mora samostalno utipkati ili odabrati. Pri tome mu nažalost ne daje nikakvo pravilo ili smjernicu kako bi razumio zašto je pojedini odgovor točan.

Od dodatnog sadržaja program Babbel nudi svojim korisnicima pregled naučenog vokabulara. Taj se pregled sastoji od njemačkih pojmova i njihovih prijevoda na engleski jezik, te podataka o broju i datumu uvježbavanja pojedinih pojmova, kao i razini poznavanja tih pojmova. Korisnik može dodavati i vlastite riječi i kreirati vlastite preglede vokabulara. Program nažalost ne nudi pregled bitnih gramatičkih pravila.

	American English	German		Times reviewed	Last review ▲	Knowledge Level
	Hello!	Hallo!		1	15 May 2016	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> x
	I am Sandra.	Ich bin Sandra.		1	15 May 2016	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> x
	How are you?	Wie geht's?		1	15 May 2016	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> x
	Fine, thank you.	Gut, danke.		1	15 May 2016	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> x
	Hello (lit. Good day)!	Guten Tag!		1	15 May 2016	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> x
	My name is (Mr.) Töpfer.	Mein Name ist Töpfer.		1	15 May 2016	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> x
	Goodbye!	Auf Wiedersehen!		1	15 May 2016	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> x
	Bye!	Tschüss!		1	15 May 2016	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> x

Slika 34: Program Babbel - prikaz pregleda vokabulara

Glavna alatna traka programa ima osam izbornika: *Home*, *Courses*, *Vocabulary*, *People*, *Prices*, *Help*, te izbornike za odabir tečaja stranog jezika, kao i izbornik za vlastiti korisnički račun. Prvi izbornik *Home* vodi korisnika na početnu stranicu na kojoj se prikazuje tečaj i lekcija kod koje je korisnik stao, kao i podaci o posljednjoj aktivnosti korisnika. Izbornik *Courses* donosi pregled tečajeve njemačkog kao stranog jezika dostupnih na Babbelu. Pod sljedećim izbornikom *Vocabulary* nalazi se ranije navedeni pregled vokabulara. Izbornik *People* omogućuje korisniku da se poveže s drugim korisnicima programa i da pozove vlastite prijatelje da uče neki strani jezik na Babbelu. Izbornik *Prices* informira korisnika o cijenama tečaja, a zadnji izbornik *Help* donosi odgovore na najčešća pitanja korisnika programa kao i podatke za kontakt.

Slika 35: Program Babbel - prikaz glavne alatne trake

3.1.2.4.1. Analitička matrica

1. OPĆI PODACI

- 1) Naziv programa: Babbel
- 2) Web stranica: <https://home.babbel.com>
- 3) Polazni jezik:

- b) engleski
- d) ostalo: španjolski, francuski, talijanski, portugalski, švedski
- 4) Ciljna grupa:
  - a) odrasli
- 5) Stupanj učenja prema *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*:
podatak nije naveden

2. TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

- 6) Registracija:
  - a) potrebna
- 7) Instalacija programa:
  - b) ne
- 8) Plaćanje:
  - a) potrebno

3. STRUKTURA SADRŽAJA

- 9) Struktura sadržaja:
  - b) podjela po semantičkim područjima
- 10) Umreženost sadržaja:
  - a) umrežen

4. CILJEVI

Zastupljenost navedenih ciljeva u programu Babbel prikazuje sljedeća tablica skalom:

- 1 - nezastupljenost ciljeva,
- 2 - slaba zastupljenost ciljeva,
- 3 - dobra zastupljenost ciljeva,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost ciljeva,
- 5 - odlična zastupljenost ciljeva

	1	2	3	4	5
11) Posredovanje izgovora:					X
12) Posredovanje					X

vokabulara:					
13) Posredovanje gramatičkih fenomena:				X	
14) Posredovanje fraza za jezične funkcije:				X	
15) Razvijanje komunikacijske vještine slušanja:			X		
16) Razvijanje komunikacijske vještine govorenja:		X			
17) Razvijanje komunikacijske vještine čitanja:		X			
18) Razvijanje komunikacijske vještine pisanja:			X		
19) Posredovanje kulturoloških sadržaja:	X				
20) Razvijanje strategija za učenje stranih jezika:			X		

5. SADRŽAJI UČENJA

21) Teme koje se obrađuju:

- a) obitelj
- b) svakodnevica

- e) slobodno vrijeme
  - f) hobi i izlasci
  - h) okolina
  - i) kupovanje
  - j) promet
  - k) jelo i piće
  - p) ostalo:boje i brojevi
- 22) Koji se sadržaji prenose iz područja kulture i civilizacije njemačkoga govornog područja:
ne prenose se takvi sadržaji
- 23) Koje su zemlje njemačkoga govornog područja zastupljene u sadržajima koji se prenose:
ne prenose se takvi sadržaji

6. METODE POSREDOVANJA

24) Zastupljenost navedenih metoda posredovanja jezičnog sadržaja u programu

Babbel prikazuje sljedeća tablica skalom:

- 1 – nezastupljenost metoda,
- 2 - slaba zastupljenost metoda,
- 3 - dobra zastupljenost metoda,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost metoda,
- 5 - odlična zastupljenost metoda

	1	2	3	4	5
a) rad na tekstu		X			
b) vježbe				X	
c) korekture			X		
d) prevođenje				X	
e) feedback			X		

25) Zastupljene vrste vježbi:

- a) vježbe dopunjavanja
- b) vježbe transformacije
- d) vježbe pridruživanja

- e) vježbe umjetanja
- f) vježbe odabira

26) Zastupljenost navedenih medija u programu Babbel prikazuje sljedeća tabela skalom:

- 1 – nezastupljenost medija,
- 2 – slaba zastupljenost medija,
- 3 - dobra zastupljenost medija,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost medija
- 5 - odlična zastupljenost medija

	1	2	3	4	5
a) tekst		X			
b) zvuk				X	
c) slike			X		
d) video	X				
e) linkovi na druge sadržaje			X		

27) Zastupljene tekstne vrste:

- i) dijalog

28) Zastupljeni linkovi na:

- a) pomoć
- d) pregled vokabulara
- e) druge sadržaje na webu

3.1.2.4.2.   *Zaključak analize programa Babbel*

Broj tečaja njemačkog kao stranog jezika na programu Babbel je vrlo velik, tako da svaki korisnik može odabrati onaj koji najbolje odgovara njegovim potrebama. Metoda posredovanja sadržaja kojom se program Babbel služi također je prevođenje. Najveće prednosti programa Babbel osim uz brojnost tečajeva, su i preglednost korisničkog sučelja, kao i proizvoljnost u odabiru lekcija. U korist programa ide i postojanje pregleda vokabulara,

auditivnih zapisa izgovora i pomoći u rješavanju pojedinih zadataka. Babbel se odlikuje interaktivnošću koja je vidljiva u dobroj kvaliteti feedbacka (program pomaže korisniku oko točnog odgovora) i mogućnošću obrade i analize korisnikova govora. Najveće su mane programa nejednako posredovanje svih četiriju jezičnih vještina, loša navigacija unutar pojedinih dijelova lekcija, neraznovrsnost zadataka u prva dva dijela lekcije, nepostojanje zajedničkog pregleda svih gramatičkih pravila na razini odabranog tečaja, kao i plaćanje (tečajevi su dostupni besplatno na samo tjedan dana ako korisnik dovede nove korisnike).

3.1.2.5. *Deutsch Interaktiv*

Besplatno učenje njemačkog jezika moguće je i putem različitih tečajeva dostupnih na internetskoj stranici njemačkog medija Deutsche Welle. Tako su dostupni brojni tečajevi njemačkog jezika za sve razine učenja izrađeni u skladu sa *Zajedničkim europskim referentnim okvirom za jezike*. Korisnik ima mogućnost samostalnog odabira tečaja njemačkog jezika, dostupnog na njegovom materinjem jeziku ili prilagođenog njegovoj razini učenja.¹⁰

Tečaj koji je odabran za potrebe analize u ovome radu je Deutsch Interaktiv, koji je namijenjen samostalnom učenju njemačkog jezika na razinama od A1 do B1. Tečaj se zasniva na auditivnim i vizualnim materijalima, interaktivnim vježbama i testovima, kao i na radnim materijalima, gramatičkim jedinicama i rječniku. Dostupan je na njemačkom, engleskom i ruskom jeziku. Za potrebe ove analize odabrala sam tečaj njemačkog kao stranog jezika na engleskom jeziku. Nakon što korisnik pronađe tečaj na web stranicama DW-a¹¹, mora se registrirati korisničkim imenom i lozinkom kako bi započeo učenje. Učenje se odvija na web pregledniku, tako da korisnik mora na svojem računalu ili tabletu imati neprestani pristup internetu. Za potrebe ove analize odabran je tečaj razine A1.

Nakon što se korisnik prijavi i odabere željeni tečaj, otvara se početna stranica tečaja s njegovim planom. Tako na *Slici 36* možemo vidjeti da se svaka razina tečaja sastoji od dvije podrazine; tečaj njemačkog jezika razine A1 ima podrazine A1.1 i A1.2. Nakon svake podrazine slijedi ispit kojim se testira stečeno znanje. Također postoji i završni ispit nakon odslušanog tečaja razine B1, nakon kojeg korisnici mogu dobiti vlastiti certifikat. Osim što plan tečaja donosi pregled podrazina i ispita, tamo korisnici mogu vidjeti i vlastiti napredak

---

¹⁰ Izvor: <http://www.dw.com/en/about-dw/60-years-dw/s-100298>

¹¹ URL: <http://www.dw.com/hr/u%C4%8Denje-njema%C4%8Dkog/deutsch-interaktiv/s-10561>

po podrazinama, kao i postotak uspješnosti pojedinih ispita prema kategorijama: slušanje s razumijevanjem, čitanje s razumijevanjem, produkcija, vokabular i gramatika.

English ▾
Help
Imprint
Logout

GERMAN COURSE

Course plan			A 1.1	Registration data	Notes	
Language Proficiency Levels			Progress			
A 1	A 1.1	Exercises	<div style="width: 20%;"></div>			
	A 1.1	Test	<div style="width: 93%;"></div>	93%	100%	100%
	A 1.2	Exercises	<div style="width: 0%;"></div>			
	A 1.2	Test	<div style="width: 0%;"></div>	0%	0%	0%
A 2	A 2.1	Exercises	<div style="width: 0%;"></div>			
	A 2.1	Test	<div style="width: 0%;"></div>	0%	0%	0%
	A 2.2	Exercises	<div style="width: 0%;"></div>			
	A 2.2	Test	<div style="width: 0%;"></div>	0%	0%	0%
B 1	B 1.1	Exercises	<div style="width: 0%;"></div>			
	B 1.1	Test	<div style="width: 0%;"></div>	0%	0%	0%
	B 1.2	Exercises	<div style="width: 0%;"></div>			
Zertifikat		Final test	<div style="width: 0%;"></div>	0%	0%	0%

Slika 36: Program Deutsch Interaktiv - prikaz pregleda plana tečaja njemačkog kao stranog jezika

Za odabir željenog tečaja i željene podrazine, korisnik mora pritisnuti bijelu strelicu u ružičastom kvadratiću kod pojedine podrazine. Nakon toga program pod drugim izbornikom na glavnoj alatnoj traci otvara željenu podrazinu. Kako sam za potrebe ove analize odabrala tečaj njemačkog kao stranog jezika razine A1.1, drugi izbornik na alatnoj traci programa postao mi je upravo taj tečaj. Svaka se podrazina sastoji od pet lekcija, tako da se svaki tečaj sastoji od ukupno deset lekcija. Odabirom željene lekcije s lijeve strane korisničkog sučelja, korisniku se otvara početna stranica te lekcije sa pregledom gradiva koje će se učiti. Za potrebe ove analize odabrana je lekcija 4 podrazine A1.1 u kojoj će se učiti sljedeće gradivo: opisivanje ljudskih aktivnosti, opisivanje odjeće, izražavanje mišljenja o odjeći, opisivanje kada se i u kojim prilikama nosi ili ne nosi pojedina tkanina, glagoli kretanja i doživljavanja, boje, dijelovi tijela i lica, pisanje velikog i malog slova u njemačkom jeziku. Kao što je vidljivo, korisnici neće samo naučiti pojedinačne riječi i gramatička pravila, već će naučiti taj jezični sadržaj konkretno primijeniti u stvarnim komunikacijskim situacijama.

Course plan	A 1.1	Registration data	Notes
<div> <div>Lektion 1</div> <div>Lektion 2</div> <div>Lektion 3</div> <div>Lektion 4</div> <div>Teil 1</div> <div>Teil 2</div> <div>Teil 3</div> <div>Teil 4</div> <div>Teil 5</div> <div>Lektion 5</div> </div>	<div>A1 > A1.1 > Lektion 4 > Startseite</div> <div> <div> <p>In this unit, you will learn</p> <ul style="list-style-type: none"> • how to describe what people are doing, • how to describe which articles of clothing people are wearing, • how to say how you like certain articles of clothing, • how to say what you wear and when, • how to say what one <i>shouldn't</i> wear on certain occasions. <p>You will also learn</p> <ul style="list-style-type: none"> • verbs of movement, • verbs of perception, • the colors, • parts of the body and the face, • articles of clothing, • which words are capitalized and which aren't. </div> </div>	<div> <div>Dictionary</div> <div>Grammar</div> <div>Help for exercise</div> <div>Worksheets for Learners and Teachers</div> <div>Downloads</div> </div>	

Slika 37: Program Deutsch Interaktiv - pregled gradiva Lekcije 4 podrazine A1.1 tečaja njemačkog kao stranog jezika

Lekcija 4 sastoji se od pet dijelova u kojima se kroz različite vrste zadataka poučava i uvježbava navedeno gradivo. Tako su zastupljeni zadaci čitanja i slušanja s razumijevanjem, uvježbavanja gramatike i vokabulara, kao i usmene produkcije.

Zadaci slušanja s razumijevanjem sastoje se od auditivnih zapisa kombiniranih sa odgovarajućim slikama. Najčešće su to zadaci odabira točnog odgovora ili nadopunjavanja. Korisnik može navedeni auditivne zapis slušati nebrojeno mnogo puta, kao i upravljati njegovom glasnoćom. Upute za zadatak nalaze se uvijek iznad samog zadatka na jeziku kojeg korisnik sam odabere. Kada korisnik odabere ili utipka točan odgovor, on postaje zelene boje, No ukoliko odabere ili upiše netočan odgovor, program mu automatski pokaže točan odgovor u crvenoj boji. Program korisniku pri tome ne daje nikakve dodatne informacije ili smjernice zašto je prikazani odgovor točan.

Kao što je vidljivo na *Slici 38*, s lijeve strane korisničkog sučelja korisniku se kod svakog zadatka prikazuje popis važnih riječi i njihovog prijevoda na engleski jezik. Navedene su mu riječi izrazito korisne u razumijevanju i rješavanju zadataka, što programu daje veliku prednost.

Course plan	A 1.1	Registration data	Notes
<div> <div>Lektion 3</div> <div>Lektion 4</div> <div>Teil 1</div> <div>Ein Nachmittag im ...</div> <div>Was machen die M...</div> <div>Was machen die M...</div> <div>Interviewen Sie B...</div> <div>Teil 2</div> <div>Teil 3</div> <div>Teil 4</div> <div>Teil 5</div> <div>Lektion 5</div> </div>	<p>What is going on in the park. Watch the slideshow and listen. What are the people in the park doing. Fill in the gaps in the text by clicking on the right verbs.</p> <p>0:00:52</p> <ol style="list-style-type: none"> Zwei Männer <u>sitzen</u> im Park. Ein Mädchen <u>spielt</u> mit einem Ball. Das Mädchen <u>läuft</u> zum Briefkasten Die Frau <u>läuft</u> by an. Das Mädchen <u>bleibt</u> den Brief in den Briefkasten zu ... Der Mann <u>wirft</u> dem Mädchen. Zusammen <u>gehen</u> sie den Brief in den Briefkasten. 	<div> <div>Grammar</div> <div>Help for exercise</div> </div> <div>Useful Words</div> <p> sitzen to sit das Blatt, die Blätter leaf, leaves liegen to lie der Brief letter laufen, sie läuft to walk/to run, she is walking anschieben versuchen weiter helfen, drehen zusammen </p>	

Slika 38: Program Deutsch Interaktiv - prikaz zadatka za slušanje s razumijevanjem

Zadaci čitanja s razumijevanjem sastoje se od kratkog teksta na njemačkom jeziku s pitanjima ili rečenicama iz tog teksta. Tako se u zadatku sa *Slike 39* traži od korisnika da navedenu rečenicu nadopuni pravilnim riječima iz teksta te je svaki je tekst popraćen i odgovarajućim slikama koje znatno olakšavaju njegovo razumijevanje.

Course plan	A 1.1	Registration data	Notes
<div> <div>Lektion 2</div> <div>Lektion 3</div> <div>Lektion 4</div> <div>Teil 1</div> <div>Teil 2</div> <div>Teil 3</div> <div>Teil 4</div> <div>Mode - aber ein bi...</div> <div>Die Körperteile</div> <div>Wie heißen die Kör...</div> <div>Wer ist wer?</div> <div>Teil 5</div> <div>Lektion 5</div> </div>	<p>As you can see in the pictures, fashion can be a little crazy ... You can see more than just fashionable clothing; you can also see several parts of the body. What are the names of the parts of the body? Read the text and complete the sentences with the right words.</p> <p>Die Mode ist wie ein Spiel: In einer Saison sind alle Röcke lang und alle Hosen weit, und in der nächsten Saison kommt wieder der Mini-Rock in Mode und die Hosen sind ganz eng. Auch die Farben wechseln: Einmal ist rosa, gelb und hellgrün modern und dann wieder schwarz und weiß oder braun, dunkelrot und blau. Was gerade in Mode ist, das kann man überall sehen und kaufen. Doch vielleicht suchen Sie einen Mantel in Lila, aber es gibt keinen Mantel in Lila, alle Mäntel sind blau, schwarz, rot oder grau - dann haben Sie Pech: Die Farbe Lila ist nicht in Mode! Manchmal ist die Mode ein bisschen verrückt. Sie sehen Fotos und Sie denken vielleicht: Das kann doch kein Mensch anziehen! Aber trotzdem sehen Sie die Fotos gerne an...</p> <p>Wie finden Sie die Dame auf Bild 1? Ist sie nicht elegant mit dem großen Hut in Schwarz und Weiß auf dem Kopf?</p> <p>Und wie finden Sie den Mann auf Bild 2? Im Haar trägt er ein Band in den Farben seiner Jacke: rot, rosa, gelb, weiß und etwas schwarz. Er trägt kein Hemd und kein T-Shirt, sondern nur Schmuck auf der Brust. Seine Hose ist nicht so bunt wie die Jacke, sondern nur rot, aber er hat einen Gürtel. Der Gürtel ist gelb.</p> <p>Die Dame auf Bild 1 trägt einen großen Hut auf dem <input type="text"/></p>	<div> <div>Dictionary</div> <div>Grammar</div> <div>Help for exercise</div> </div> <div>Useful Words</div> <p> verrückt crazy die Mode fashion das Spiel game die Saison season lang long weit loose, far eng narrow wechseln to change überall everywhere vielleicht maybe suchen to look for Pech haben to have bad luck der Hut hat </p>	

Slika 39: Program Deutsch Interaktiv - prikaz zadatka čitanja s razumijevanjem

Zadaci u kojima se uvježbava vokabular zatvorenog su tipa, odnosno odabira točnog odgovora. Najčešće su kombinirani sa vještinom slušanja, tako da korisnik na temelju auditivne snimke mora prepoznati i odabrati tražene riječi.

Course plan	A 1.1	Registration data	Notes
<div> <div>Lektion 1</div> <div>Lektion 2</div> <div>Lektion 3</div> <div>Lektion 4</div> <div>Teil 1</div> <div>Teil 2</div> <div>Teil 3</div> <div>Die Kleidung</div> <div>Welche Kleidung tragen die Menschen?</div> <div>Und was tragen die...</div> <div>Was zieht man va...</div> <div>„Wie findest du de...</div> <div>„Wie findest du da...</div> <div>Und Sie? Wie finde...</div> <div>Was trägt man? - ...</div> <div>Was ziehen Sie ger...</div> <div>Teil 4</div> <div>Teil 5</div> <div>Lektion 5</div> </div>	<div>A1 > A1.1 > Lektion 4 > Teil 3 > Welche Kleidung tragen die Menschen?</div> <div>Seite 1/1</div> <div> <p>What clothes are the people wearing? Listen one more time and fill in the gaps.</p> <div> <p>Das Mädchen trägt eine Jacke, einen Rock, Schuhe und Strümpfe. Alles ist rot, nur der Rock ist bunt.</p> </div> <div> <p>Die beiden Männer tragen ... und ... Der Mann links trägt auch ...</p> <div> <div>einen Rock</div> <div>einen Mantel</div> <div>einen Anzug</div> </div> </div> <div> <p>Die ganze Familie trägt ... Die Mutter trägt ... in Rot, die Kinder tragen T-Shirts in Gelb und Blau. Auch der Vater hat ein ... an, es ist weiß.</p> </div> </div>	<div> <div>Dictionary</div> <div>Grammar</div> <div>Help for exercise</div> </div> <div> <p>Useful Words</p> <p>der Rock skirt die Schuhe (Pl.) shoes die Strümpfe (Pl.) stockings die Bluse blouse die Hose trousers</p> </div>	

Slika 40: Program Deutsch Interaktiv - prikaz zadatka za uvježbavanje vokabulara

U zadacima produkcije unutar pojedinih lekcija vježba se vještina govorenja. Zadaci se sastoje od pitanja popraćenih auditivnim zapisom izgovora. Korisnik mora sam odgovoriti na ta pitanja, ali pri tome nema mogućnost snimanja vlastitih odgovora kako bi ih program procijenio, već je kod ovakvih zadataka prepušten samome sebi. Smatram da je to velika mana programa, jer korisnici nemaju nikakve smjernice niti pomoći pri razvijanju vještine govorenja. Ovaj je nedostatak programa izrazito nepovoljan za početnike.

Course plan	A 1.1	Registration data	Notes
<div> <div>Lektion 2</div> <div>Lektion 3</div> <div>Lektion 4</div> <div>Teil 1</div> <div>Teil 2</div> <div>Teil 3</div> <div>Die Kleidung</div> <div>Welche Kleidung tr...</div> <div>Und was tragen die...</div> <div>Was zieht man va...</div> <div>„Wie findest du de...</div> <div>„Wie findest du da...</div> <div>Und Sie? Wie finde...</div> <div>Was trägt man? - ...</div> <div>Was ziehen Sie ger...</div> <div>Teil 4</div> <div>Teil 5</div> <div>Lektion 5</div> </div>	<div> <p>"What do you like to wear? What do you wear and when do you wear it?" Answer the questions about your favorite color and your clothes.</p> <div> </div> <div> <div>Mögen Sie die Farbe Blau?</div> <div>Was ist Ihre Lieblingsfarbe?</div> <div>Was tragen Sie jetzt?</div> <div>Welche Farbe hat Ihr Lieblingspullover?</div> <div>Was tragen Sie gerne?</div> <div>Was tragen Sie beim Sport?</div> <div>Was tragen Sie bei der Arbeit?</div> <div>Tragen Sie im Sommer einen Mantel?</div> <div>Was würden Sie gerne kaufen?</div> </div> </div>	<div> <div>Dictionary</div> <div>Grammar</div> <div>Help for exercise</div> </div> <div> <p>Useful Words</p> <p>mögen to like die Lieblingsfarbe favorite color jetzt now etwas anhaben to be wearing something, to have something on der Lieblingspullover favorite sweater gerne gladly Was würden Sie gerne kaufen? What would you like to buy?</p> </div>	

Slika 41: Program Deutsch Interaktiv - prikaz zadatka za uvježbavanje produkcije

Zadaci u kojima se uvježbava gramatika započinju s pregledom određenog pravila. Ono je pisano na izabranom jeziku i popraćeno primjerima na njemačkom jeziku. Nakon

njega slijede konkretni zadaci primjene tog pravila, a to su zadaci otvorenog tipa – nadopunjavanja.

Read the grammar information and then go on to the exercise on the next page.

Grammar Note:

Articles and Nouns in the Accusative

As you already know, every German noun has a specific gender: *Masculine*, *Feminine* or *Neuter* and they come with an accompanying article (*der*, *die*, *das*). The nouns are in the nominative case when they are the subject (*Der Mantel ist blau.*) and when they are a part of the predicate (*Das ist ein Mantel.*). Depending on the case, articles can have other forms.

In the sentence "*Er trägt einen Mantel.*" "*Mantel*" is the object and it is in the **accusative** case. Pay attention to the article. The article for a masculine noun changes in the accusative!

Masculine	den / einen Mantel	<i>Er trägt den Mantel. / Ich trage einen Mantel.</i>
Feminine	die / eine Bluse	<i>Sie trägt heute die Bluse in Rot. / Sie trägt eine Bluse.</i>
Neuter	das / ein Top	<i>Sie trägt das Top in Grün. / Sie trägt ein Top.</i>
Plural	die / - Schuhe	<i>Sie trägt die Schuhe in Schwarz. / Sie trägt Schuhe.</i>

There are many verbs in German that take an accusative noun, e.g. *tragen*, *haben*, *kaufen*, *finden*, *lesen*.

Slika 42: Program Deutsch Interaktiv - prikaz pregleda gramatičkog pravila

Course plan	A 1.1	Registration data	Notes
<div> <div>Lektion 2</div> <div>Lektion 3</div> <div>Lektion 4</div> <div>Teil 1</div> <div>Teil 2</div> <div>Teil 3</div> <div>Die Kleidung</div> <div>Welche Kleidung tr...</div> <div>Und was tragen die...</div> <div>Was zieht man ve...</div> <div>„Wie findest du de...</div> <div>„Wie findest du da...</div> <div>Und Sie? Wie finde...</div> <div>Was trägt man? - ...</div> <div>Was ziehen Sie ger...</div> <div>Teil 4</div> <div>Teil 5</div> <div>Lektion 5</div> </div>	<p>What do you wear and what don't you wear? Decide and complete the indefinite article <i>einen</i>, <i>eine</i>, <i>ein</i> or the negation <i>keinen</i>, <i>keine</i>, <i>kein</i>.</p> <p>Auf einer Party... ... trägt man keine Badehose, sondern einen Anzug oder ein Abendkleid. Man kann auch ... eleganten Rock oder ... Hemd tragen. Aber ziehen Sie bitte ... alte Jeans und ... Bikini an! Das ist nicht so schick.</p> <p>Im Sommer am Strand... ... trägt man ... Mütze und ... Mantel. Es ist warm und man trägt ... T-Shirt oder ... Top. Zum Schwimmen trägt man ... Badehose oder ... Bikini.</p> <p>In der Freizeit...</p>	<div> <div>Dictionary</div> <div>Grammar</div> <div>Help for exercise</div> </div> <div> Useful Words sondern but rather alt old am Strand at the beach </div>	

Slika 43: Program Deutsch Interaktiv - prikaz zadatka za uvježbavanje gramatike

Kao što je već ranije i spomenuto, u ispitima nakon svake podrazine, kao i u završnom ispitu zastupljeni su zadaci čitanja i slušanja s razumijevanjem, produkcije, gramatike i vokabulara. Osim ranije spomenutih zadataka (nadopunjavanja i odabira točnog odgovora), u tečaju se još pojavljuju i zadaci povezivanja objekata mišem (takozvani „*drag & drop*“ zadaci) kao i zadaci dovođenja dijelova teksta u pravilan redoslijed pomoću miša. Iako je broj zadataka unutar pojedine lekcije brojna, oni su vrlo monotoni jer se neprestano izmjenjuju samo četiri vrste zadataka. Uz navedeno, težina tih zadataka nije primjerena početnicima budući da je vokabular pretežak za početnu razinu.

Od dodatnih sadržaja korisniku je tokom cijelog tečaja dostupan rječnik s njemačkim pojmom, njegovim izgovorom, njegovim najčešćim oblikom pojavljivanja u zadacima, vrstom riječi i prijevodom na engleski jezik te uz to korisnik sam može dodavati i vlastite riječi na navedeni popis.

	Wordlist	Dictionary	Grammar	
	Base Word	Occurring Word	Part of Speech	Translation
	anprobieren	anprobieren	Verb	to try on
	brauchen	brauche	Verb	to need
	brauchen	brauchen	Verb	to need
	dringend	dringend	Adjektiv	urgent
	gucken	gucken	Verb	to look
	kaufen	kaufe	Verb	to buy
	neu	neue	Adjektiv	new
	nicht	nicht	Adverb	not
	passen	passt	Verb	to fit
	schön	schön	Adjektiv	pretty
	schön	schöner	Adjektiv	pretty

Slika 44: Program Deutsch Interaktiv - prikaz rječnika

Osim rječnika, korisnik ima pristup i pregledu bitnih gramatičkih pravila sa pripadajućim objašnjenjima i primjerima prema kategorijama.

Wordlist	Dictionary	Grammar																																																												
Verb Modal Verbs Preposition Nouns Article Words Pronouns Types of Sentences I Sentence Structure (Word Order) Types of Sentences II Word Formation Adjectives Parts of a Sentence Conjunction/Subjunction Adverb	<p>Verbs</p> <p>Verbs are conjugated (conjugation). Depending on the subject (person, number), different endings are added to the verb stem (infinitive without <i>-en</i> or <i>-n</i>). Some verbs will have further changes, especially the irregular verbs.</p> <p>When conjugated, verbs also form a tense (verb tense). There are six tenses in German: Präsens (the present tense), Präteritum (the preterit(e) tense), Perfekt (the perfect tense), Plusquamperfekt (the pluperfect tense), Futur I (the future tense) and Futur II (the future perfect tense).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Regular Verbs: Active Present Tense Indicative</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Normal</th> <th colspan="2">Further Changes</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(Infinitive)</td> <td>frag-en</td> <td>arbeit-en</td> <td>hab-en</td> </tr> <tr> <td>ich</td> <td>frage</td> <td>arbeite</td> <td>habe</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>fragst</td> <td>arbeitest</td> <td>hast</td> </tr> <tr> <td>er/sie/es</td> <td>fragt</td> <td>arbeitet</td> <td>hat</td> </tr> <tr> <td>wir</td> <td>fragen</td> <td>arbeiten</td> <td>haben</td> </tr> <tr> <td>ihr</td> <td>fragt</td> <td>arbeitet</td> <td>habt</td> </tr> <tr> <td>sie (Sie)</td> <td>fragen</td> <td>arbeiten</td> <td>haben</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="5">Irregular Verbs: Active Present Tense Indicative</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Normal</th> <th colspan="3">Further Changes</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(Infinitive)</td> <td>komm-en</td> <td>sprech-en</td> <td>heiß-en</td> <td>sei-n</td> </tr> <tr> <td>ich</td> <td>komme</td> <td>spreche</td> <td>heiße</td> <td>bin</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>kommst</td> <td>sprichst</td> <td>heißt</td> <td>bist</td> </tr> </tbody> </table>	Regular Verbs: Active Present Tense Indicative					Normal	Further Changes		(Infinitive)	frag- en	arbeit-en	hab-en	ich	frage	arbeite	habe	du	fragst	arbeitest	hast	er/sie/es	fragt	arbeitet	hat	wir	fragen	arbeiten	haben	ihr	fragt	arbeitet	habt	sie (Sie)	fragen	arbeiten	haben	Irregular Verbs: Active Present Tense Indicative						Normal	Further Changes			(Infinitive)	komm- en	sprech-en	heiß-en	sei-n	ich	komme	spreche	heiße	bin	du	kommst	sprichst	heißt	bist
Regular Verbs: Active Present Tense Indicative																																																														
	Normal	Further Changes																																																												
(Infinitive)	frag- en	arbeit-en	hab-en																																																											
ich	frage	arbeite	habe																																																											
du	fragst	arbeitest	hast																																																											
er/sie/es	fragt	arbeitet	hat																																																											
wir	fragen	arbeiten	haben																																																											
ihr	fragt	arbeitet	habt																																																											
sie (Sie)	fragen	arbeiten	haben																																																											
Irregular Verbs: Active Present Tense Indicative																																																														
	Normal	Further Changes																																																												
(Infinitive)	komm- en	sprech-en	heiß-en	sei-n																																																										
ich	komme	spreche	heiße	bin																																																										
du	kommst	sprichst	heißt	bist																																																										

Slika 45: Program Deutsch Interaktiv - prikaz pregleda bitnih gramatičkih pravila

Od dodatnih sadržaja, tu je i detaljan opis svakog pojedinog zadatka na engleskom jeziku.

Glavna alatna traka programa sastoji se još od izbornika *Registration Data* i *Notes*. U izborniku *Registration Data* korisnik može mijenjati svoje korisničke podatke, a u izborniku *Notes* dodavati vlastite bilješke. Na stranici se još nalaze izbornici za mijenjanje jezika stranice, pomoć tehničke naravi, informacije o tečaju i zadacima i za izlazak iz programa.

3.1.2.5.1. Analitička matrica

1. OPĆI PODACI

- 1) Naziv programa: Deutsch Interaktiv
- 2) Web stranica: <http://www.dw.com/hr/u%C4%8Denje-njema%C4%8Dkog/deutsch-interaktiv/s-10561>
- 3) Polazni jezik:
  - b) engleski
  - c) njemački
  - d) ostalo: ruski
- 4) Ciljna grupa:
  - b) mladi
  - c) odrasli

5) Stupanj učenja prema *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*:

- a) A1
- b) A2
- c) B1

2. TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

6) Registracija:

- a) potrebna

7) Instalacija programa:

- b) ne

8) Plaćanje:

- b) ne

3. STRUKTURA SADRŽAJA

9) Struktura sadržaja:

- a) podjela po tematskim cjelinama i lekcijama

10) Umreženost sadržaja:

- a) umrežen

4. CILJEVI

Zastupljenost navedenih ciljeva u programu Deutsch Interaktiv prikazuje sljedeća tablica skalom:

- 1 - nezastupljenost ciljeva,
- 2 - slaba zastupljenost ciljeva,
- 3 - dobra zastupljenost ciljeva,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost ciljeva,
- 5 - odlična zastupljenost ciljeva

	1	2	3	4	5
11) Posredovanje izgovora:		X			
12) Posredovanje vokabulara:				X	

13) Posredovanje gramatičkih fenomena:				X	
14) Posredovanje fraza za jezične funkcije:				X	
15) Razvijanje komunikacijske vještine slušanja:			X		
16) Razvijanje komunikacijske vještine govorenja:		X			
17) Razvijanje komunikacijske vještine čitanja:		X			
18) Razvijanje komunikacijske vještine pisanja:			X		
19) Posredovanje kulturoloških sadržaja:		X			
20) Razvijanje strategija za učenje stranih jezika:			X		

5. SADRŽAJI UČENJA

21)

a)

b)

c)

Teme koje se obrađuju:

obitelj

svakodnevnica

obrazovanje

- d) posao i zanimanje
- e) slobodno vrijeme
- f) hobi i izlasci
- h) okolina
- i) kupovanje
- j) promet
- k) jelo i piće
- l) zdravlje i njega tijela

22) Koji se sadržaji prenose iz područja kulture i civilizacije njemačkoga govornog područja?

- a) društvo
- c) povijest
- e) geografija

23) Koje su zemlje njemačkoga govornog područja zastupljene u sadržajima koji se prenose:

- a) Njemačka
- b) Austrija
- c) Švicarska

6. METODE POSREDOVANJA

24) Zastupljenost navedenih metoda posredovanja jezičnog sadržaja u programu

Deutsch Interaktiv prikazuje sljedeća tablica skalom:

- 1 – nezastupljenost metoda,
- 2 - slaba zastupljenost metoda,
- 3 - dobra zastupljenost metoda,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost metoda,
- 5 - odlična zastupljenost metoda

	1	2	3	4	5
a) rad na tekstu			X		
b) vježbe				X	
c) korekture			X		
d) prevođenje		X			

e) feedback			X		
-------------	--	--	---	--	--

25) Zastupljene vrste vježbi:

- a) vježbe dopunjavanja
- b) vježbe transformacije
- d) vježbe pridruživanja
- e) vježbe umetanja
- f) vježbe odabira

26) Zastupljenost navedenih medija u programu Deutsch Interaktiv prikazuje sljedeća tablica skalom:

- 1 – nezastupljenost medija,
- 2 - slaba zastupljenost medija,
- 3 - dobra zastupljenost medija,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost medija,
- 5 - odlična zastupljenost medija

	1	2	3	4	5
a) tekst			X		
b) zvuk				X	
c) slike			X		
d) video			X		
e) linkovi na druge sadržaje				X	

27) Zastupljene tekstne vrste:

- e) sastavak
- g) pismo
- i) dijalog
- j) razgovor
- k) sažetak
- l) članak
- m) intervju
- q) ostalo: tv program

28) Zastupljeni linkovi na:

- a) pomoć
- b) pravila i objašnjenja
- c) pregled gramatike
- d) pregled vokabulara

3.1.2.5.2.   *Zaključak analize programa Deutsch Interaktiv*

Korisničko sučelje programa je vrlo pregledno. Dizajn programa je nelinearan tako da korisnik može učiti vlastitim tempom i prolaziti kroz pojedine lekcije i ispite više puta. Osim navedenog, glavne su prednosti programa Deutsch Interaktiv i prisutnost dodatnih sadržaja, uvježbavanje raznih vještina, kao i brojnost zadataka. Glavna mana je težina zadataka i vježbi koje nisu prilagođene početnicima, iako je analizirana lekcija dio početnog tečaja njemačkog kao stranog jezika. Uz to, uvježbavanje vještine govorenja je na nezadovoljavajućoj razini, kao i povratni odgovori programa.

3.1.3. Zaključak analize programa za besplatno online učenje njemačkog kao stranog jezika

Svi analizirani programi za online učenje njemačkoga jezika namijenjeni su odraslim korisnicima. Analizirani programi kao polazni jezik u većini slučajeva nude nekoliko svjetskih jezika poput engleskog, talijanskog ili španjolskog, dok program Deutsch.info jedini nudi i hrvatski jezik. Programi Deutsch.info i Deutsch Interaktiv jedini su izrađeni u skladu sa *Zajedničkim europskim referentnim okvirom za jezike*, te je kod njih moguće odabrati između tri stupnja učenja: A1, A2 ili B1. Ostali programi korisniku ne nude ovu mogućnost.

Kako bi korisnik koristio analizirane programe, mora se registrirati na svakome od njih. Većina programa je dostupna putem web preglednika, osim programa Byki, koji radi kao zasebni program te ga korisnik mora preuzeti i instalirati na vlastitome računalu. Jezični su sadržaji i materijali većine programa besplatni; plaćanje se traži jedino kod tečajeva programa Babbel.

Što se strukture sadržaja tiče, ona je kod analiziranih programa organizirana ili prema semantičkim područjima (programi Byki, Duolingo i Babbel) ili prema tematskim cjelinama i

lekcijama (programi Deutsch.info i Deutsch Interaktiv). U svim programima sadržaji su međusobno povezani.

Zastupljenost analiziranih ciljeva učenja kod pojedinih programa nalazi se na zadovoljavajućoj razini. Od svih analiziranih ciljeva, posredovanje vokabulara je kod svih programa vrlo dobro, čak i odlično zastupljeno. Vrlo dobru zastupljenost kod analiziranih programa za online učenje njemačkoga jezika ima i posredovanje fraza za jezične funkcije, kao i posredovanje gramatičkih fenomena (izuzetak je ovdje program Byki) i posredovanje izgovora. Dobru zastupljenost imaju ciljevi: razvijanje strategija za učenje stranoga jezika, razvijanje vještine slušanja, kao i razvijanje vještine pisanja. Slabu zastupljenost imaju navedeni ciljevi: posredovanje kulturološki specifičnih sadržaja, razvijanje vještine čitanja i razvijanje vještina govorenja. Kao najpotpuniji program u vidu najbolje zastupljenosti navedenih ciljeva, pokazao se program Deutsch.info.

Analizirani programi za online učenje njemačkoga jezika obrađuju uglavnom iste teme: obitelj, svakodnevnica, obrazovanje, posao i zanimanje, slobodno vrijeme, hobi i izlasci, okolina, kupovanje, jelo i piće. Programi koji prenose sadržaje iz područja kulture i civilizacije njemačkoga govornog područja su Deutsch.info i Deutsch Interaktiv, a ti sadržaji tiču se društva, povijesti, geografije i politike u Njemačkoj i Austriji.

Od metoda posredovanja sadržaja, najbolje su zastupljene vježbe i prevođenje, a najlošije rad na tekstu. Korektore i feedback su kod svih programa dobro zastupljene. Vježbe pridruživanja, dopunjavanja, transformacije, umetanja i odabira sadržavaju svi programi u istoj mjeri. Od medija su kod svih analiziranih programa najbolje zastupljeni linkovi na druge sadržaje, zatim slijedi zvuk, slike, a najlošije su zastupljeni video i tekst. Link na druge sadržaje, koji svaki od analiziranih programa sadrži je link na pomoć, a većina ih sadrži i link na pregled vokabulara i/ili gramatike. Tekst je kao medij slabo zastupljen kod analiziranih programa; programi Byki i Duolingo ga ne sadrže, a program Babbel sadrži samo dijalog kao tekstnu vrstu. Kod ostala dva programa kao zajedničke tekstne vrste pojavljuju se sastavak, dijalog i razgovor.

Kao najpotpuniji program nakon provedene analize pokazao se program Deutsch.info. Iako je zastupljenost komunikacijskih vještina govorenja, slušanja i pisanja slaba, ostali ciljevi učenja imaju vrlo dobru pa i odličnu zastupljenost. Program se odlikuje raznolikošću zadataka i vježbi, tema, ali i medija, pri čemu posebno treba spomenuti i linkove na druge sadržaje. Najveće kvalitete tog programa su mogućnost izbora hrvatskog kao polaznog jezika,

pregledno korisničko sučelje i mogućnost izbora između tri razine učenja *Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike*. Program ima neke nedostatke, kao što su navigacija unutar lekcija, nepotpune povratne informacije i nepostojanje pregleda vokabulara, no usprkos njima, program Deutsch.info se nakon provedene analize pokazao kao najbolji, najpotpuniji i najkvalitetniji program za besplatno online učenje njemačkog jezika.

4. Zaključak

Analiza online programa besplatnih online programa za učenje njemačkog kao stranog jezika potvrdila je većinu mojih hipoteza. Ovi programi imaju specifične metode posredovanja sadržaja po kojima se razlikuju od klasične nastave jezika, te ih ne možemo gledati kao digitalizirane verzije udžbenika. Usprkos tome, programi ne iskorištavaju sve mogućnosti računala kao medija, što posebno dolazi do izražaja u nedostatku posredovanja produktivnih jezičnih vještina. Taj nedostatak dovodi do toga da korisnik stječe teorijsko znanje koje nema mogućnosti nigdje primijeniti. Kako je glavni cilj učenja nekog stranog jezika mogućnost komunikacije na tom jeziku, ovi programi su se pokazali kao nedostatni za uspješno i kvalitetno učenje jer korisnici stječu isključivo pasivno znanje. Tako ispada da je klasična nastava stranoga jezika i u 21.stoljeću nezamjenjiva jer su za usvajanje stranoga jezika bitna uloga nastavnika koji će poticati, kontrolirati i motivirati učenika, kao i sam proces učenja. Nastavnik je taj koji organizira cjelokupni nastavni proces, posreduje nastavni sadržaj učeniku pomoću verbalnih i neverbalnih znakova, te prati njegov napredak. Programi za besplatno učenje stranoga jezika još uvijek nisu dovoljno razvijeni da bi uspjeli zamijeniti nastavnika i njegovu važnost u nastavnome procesu. Nedostaje im prije svega mogućnost bolje interakcije sa korisnikom u vidu davanja kvalitetnije povratne informacije te mogućnosti direktne komunikacije sa korisnikom. Međutim, današnji programi za besplatno online učenje stranoga jezika idealna su nadopuna nastavi i odličan izvor dodatnog jezičnog sadržaja. Ovi programi sadrže brojne i raznolike zadatke i vježbe, kao i preglede gramatike i vokabulara koji bi nastavnici i učenici mogli upotrijebiti u nastavnom procesu. Iznimno su korisni i zanimljivi i sadržaji iz kulture i civilizacije zemalja njemačkog govornog područja koji neki od analiziranih programa prenose, a koji bi nastavnici lako mogli iskoristiti u svojoj nastavi.

Uzimajući navedene nedostatke u obzir, kao buduća nastavnica smatram da ti nedostaci kao takvi zapravo otvaraju mnoge prozore novih mogućnosti nama budućim nastavnicima koji smo oboružani novim znanjima i sposobnostima s kojima možemo uvelike u budućnosti unaprijediti načine tradicionalnog školovanja, kao i učenja jezika u slobodno vrijeme. Jer svi mi koji ćemo raditi s novim generacijama djece i mladih ljudi, moramo biti u konstantnom koraku s razvojem tehnologije kako bi, uz osobni rast, mogli poticati i omogućiti rast tim mladima kako bi i njima osigurali temelje boljeg života, u ovom sve brže rastućem svijetu tehnologije i brzog razvoja. Danas je znanje jezika jedna od velikih prednosti te ga

stoga moramo poticati na što više načina i pri tome biti kreativni kako bismo neprestano motivirali naše učenike i omogućili im raznoliko okruženje za učenje.

5. Popis literature

- Beatty, K. (2003). *Teaching and Researching: Computer-assisted Language Learning*. London: Longman.
- Cunningham, K. J. (2015). *Duolingo*. *TESL-EJ*, 1 (19), 1-9. Preuzeto s <http://www.tesl-ej.org/pdf/ej73/m1.pdf> [Posljednji pristup: 28.2.2017.]
- Davis, G. (2002). *Computer Assisted Language Learning*. Preuzeto s: http://www.camsoftpartners.co.uk/docs/LLAS_Web_Guide.htm [Posljednji pristup: 28.2.2017.]
- Ebner, M., Schön, S. (Hrsg.) (2013). *Lehrbuch für Lernen und Lehren mit Technologien*. Preuzeto s: <http://l3t.eu/homepage/das-buch/ebook-2013> [Posljednji pristup: 28.2.2017.]
- Heyd, G. (1991). *Deutsch lehren: Grundwissen für den Unterricht in Deutsch als Fremdsprache*. Frankfurt am Main: Moritz Diesterweg.
- Höntzsch, S., Katzky, U., Bredl, K., Kappe, F., Krause, D. (2013). *Simulationen und simulierte Welten: Lernen in immersiven Lernumgebungen*. U: Ebner, Martin/ Schön, Sandra (Hrsg.). S. 2-4.
- Hubbard, P. (2016). *An invitation to CALL: Foundations of Computer-Assisted Language Learning*. Preuzeto s <http://web.stanford.edu/~efs/callcourse2/index.htm> [Posljednji pristup: 28.2.2017.]
- Krumm, H.-J., Fandrych, C., Hufeisen, B., Riemer, C.(Hrsg.) (2010). *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache: Ein internationales Handbuch. Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft/HSK35*. 1. Halbband. Berlin-New York: De Gruyter Mouton.
- Krüger, R. (2004). *Lerntheorien und ihre Auswirkungen auf eLearning-Systeme*. Mannheim : Fakultät für Mathematik und Informatik Universität Mannheim. Preuzeto s http://pi4.informatik.uni-mannheim.de/pi4.data/content/courses/2003-14/ws/cscl_seminar/Lerntheorien.pdf [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

- Lamza Posavec, V. (2004). *Metode društvenih istraživanja: skripta*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- Mitschian, H. (2010 a). *M-Learning – die neue Welle?: Mobiles Lernen für Deutsch als Fremdsprache*. Kassel: kassel university press.
- Mitschian, H. (2010 b). *Behavioristische Ansätze*. U: Krumm, Hans-Jürgen/ Fandrych, Christian/ Hufeisen, Britta/ Riemer, Claudia (Hrsg.). S. 793-798.
- Schmidt, C. (2010). *Kognitivistische / Konstruktivistische / Konnektionistische Ansätze*. U: Krumm, Hans-Jürgen/ Fandrych, Christian/ Hufeisen, Britta/ Riemer, Claudia (Hrsg. S. 807-816.
- Shimura, K. (2006). *Computer-based learning and web-based learning: A review for higher education*. Preuzeto s http://hrr.ul.hirosaki-u.ac.jp/dspace/bitstream/10634/5847/1/HiroGakuShakaiFukushi_6_59.pdf [Posljednji pristup: 28.2.2017.]
- Schulmeister, R. (2013). *Hypertext: Geschichte, Systeme, Strukturmerkmale und Werkzeuge*. U: Ebner, Martin/ Schön, Sandra (Hrsg.) S. 2-3.
- Ward, M. (2002). *A template for CALL programs for Endangered Languages*. U: MSc thesis (ed.), Dublin: Dublin City University.
- Warschauer, M. (1996). *Computer-assisted language learning: An introduction*. U: Fotos S. (ed.) *Multimedia language teaching*, Tokyo: Logos International.
- Warschauer, M., Healey, D. (1998). *Computers and language learning: An overview*. *Language Teaching*, 31, 57-71.
- Würffel, N. (2010). *Deutsch als Fremd- und Deutsch als Zweitsprache-Lernen in elektronischen Umgebungen*. U: Krumm, Hans-Jürgen/ Fandrych, Christian/ Hufeisen, Britta/ Riemer, Claudia (Hrsg.). S. 1227-1242.

Popis internetskih stranica:

Babbel (<https://www.babbel.com/>). [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

Blended Learning. Preuzeto s <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/blended-learning.html> [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

Davis, G. (2002). *CALL (Computer Assisted Language Learning): A definition of Call*. Preuzeto s <https://www.llas.ac.uk/resources/gpg/61> [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

Byki (<http://www.byki.com/>). [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

Deutsch.info (<http://deutsch.info/hr>) [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

Deutsch Interaktiv <http://www.dw.com/hr/u%C4%8Denje-njema%C4%8Dkog/deutsch-interaktiv/s-10561>). [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

Duolingo (<https://www.duolingo.com/>). [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

Metodika i komunikacija e-obrazovanja: *Pedagogija: Konstruktivizam*. Preuzeto s <http://www.carnet.hr/referalni/obrazovni/mkod/pedagogijkonstr.html> [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

Transparent Language (<http://www.transparent.com/>). [Posljednji pristup: 28.2.2017.]

6. Prilog

Prazna analitička matrica

ANALIZA BESPLATNIH ONLINE PROGRAMA ZA UČENJE NJEMAČKOG KAO STRANOG JEZIKA

1. OPĆI PODACI

- 1) Naziv programa:
- 2) Web stranica:
- 3) Polazni jezik:
  - a) hrvatski
  - b) engleski
  - c) njemački
  - d) ostalo: _____
- 4) Ciljna grupa:
  - a) djeca
  - b) mladi
  - c) odrasli
- 5) Stupanj učenja prema *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*:
  - a) A1
  - b) A2
  - c) B1
  - d) B2
  - e) C1
  - f) C2

2. TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

- 6) Registracija:
  - a) potrebna
  - b) nije
  - c) ostalo: _____
- 7) Instalacija programa:
  - a) potrebna
  - b) nije
  - c) ostalo: _____
- 8) Plaćanje:
  - a) potrebno
  - b) nije
  - c) ostalo: _____

3. STRUKTURA SADRŽAJA

9) Struktura sadržaja:

- a) podjela po tematskim cjelinama i lekcijama
- b) podjela po semantičkim područjima
- c) podjela po ciljevima
- d) ostalo: _____

10) Umreženost sadržaja:

- a) umrežen
- b) nije umrežen
- c) ostalo: _____

4. CILJEVI

Zastupljenost navedenih ciljeva u programu skalom:

- 1 – nezastupljenost ciljeva,
- 2 - slaba zastupljenost ciljeva,
- 3 - dobra zastupljenost ciljeva,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost ciljeva,
- 5 - odlična zastupljenost ciljeva

	1	2	3	4	5
11) Posredovanje izgovora:					
12) Posredovanje vokabulara:					
13) Posredovanje gramatičkih fenomena:					
14) Posredovanje fraza za jezične funkcije:					
15) Razvijanje komunikacijske vještine slušanja:					
16) Razvijanje komunikacijske vještine govorenja:					
17) Razvijanje komunikacijske vještine čitanja:					
18) Razvijanje komunikacijske vještine pisanja:					
19) Posredovanje kulturoloških sadržaja:					
20) Razvijanje					

strategija za učenje stranih jezika:					
--	--	--	--	--	--

5. SADRŽAJI UČENJA

21) Teme koje se obrađuju:

- a) obitelj
- b) svakodnevnica
- c) obrazovanje
- d) posao i zanimanje
- e) slobodno vrijeme
- f) hobi i izlasci
- g) blagdani
- h) okolina
- i) kupovanje
- j) promet
- k) jelo i piće
- l) zdravlje i njega tijela
- m) prirodna okolina
- n) ekologija
- o) banka i novac
- p) ostalo: _____

22) Koji se sadržaji prenose iz područja kulture i civilizacije njemačkoga govornog područja?

- a) društvo
- b) politika
- c) povijest
- d) umjetnost
- e) geografija
- f) ostalo: _____

23) Koje su zemlje njemačkoga govornog područja zastupljene u sadržajima koji se prenose:

- a) Njemačka
- b) Austrija
- c) Švicarska
- d) ostalo: _____

6. METODE POSREDOVANJA

24) Zastupljenost navedenih metoda posredovanja jezičnog sadržaja u programu skalom:

- 1 – nezastupljenost metoda,
- 2 - slaba zastupljenost metoda,
- 3 - dobra zastupljenost metoda,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost metoda,

5 - odlična zastupljenost metoda

	1	2	3	4	5
a) rad na tekstu					
b) vježbe					
c) korekture					
d) prevođenje					
e) feedback					

25) Zastupljene vrste vježbi:

- a) vježbe dopunjavanja
- b) vježbe transformacije
- c) vježbe supstitucije
- d) vježbe pridruživanja
- e) vježbe umetanja
- f) vježbe odabira
- g) ostalo: _____

26) Zastupljenost navedenih medija u programu skalom:

- 1 – nezastupljenost medija,
- 2 - slaba zastupljenost medija,
- 3 - dobra zastupljenost medija,
- 4 - vrlo dobra zastupljenost medija
- 5 - odlična zastupljenost medija

	1	2	3	4	5
a) tekst					
b) zvuk					
c) slike					
d) video					
e) linkovi na druge sadržaje					

27) Zastupljene tekstne vrste:

- a) pripovijetka
- b) odlomak iz knjige
- c) pjesma
- d) esej
- e) sastavak
- f) biografija
- g) pismo
- h) strip
- i) dijalog
- j) razgovor
- k) sažetak
- l) članak

- m) intervju
- n) reklama
- o) vijest
- p) jelovnik
- q) ostalo: _____

28) Zastupljeni linkovi na:

- b) pomoć
- c) pravila i objašnjenja
- d) pregled gramatike
- e) pregled vokabulara
- f) druge sadržaje na webu
- g) ostalo: _____